

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

ОРГАН ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ ДУМКИ

INDEPENDENT UKRAINE

З М І С Т

Ю. Бойко: Вірним шляхом	1
О. Олесь: Хай літають вітри	2
І. Ірлявський: **	2
Р. Кіплінг: **	2
Б. Б. Над житомирською могилою	3
Січовик: Микола Сціборський	4
П. Вірний: Омелян Сеник-Грибівський	6
Т. Бульба-Боровець: За цілість Європи	9
О. Ювченко: Доля Імперій	11
Г. Миколин: Російська еміграція й українська проблема	12
Б. Мирович: На новому етапі	13
В. Шемердяк: Нова українська еміграція в Америці	14
І. Лашченко: Чужинці й ми	16
О. Жданович: Советська культура йде вперед	18
Ю. Микола: Україна в боротьбі (продовження)	20
Вісті з рідних земель	26
З ножицями по пресі	29
Рецензії	30
Від Адміністрації:	31
Хроніка українського життя	II, III

Винипег

Шикаго

РІК 1.

СЕРПЕНЬ, 1948.

Ч. 7.

diasporiana.org.ua

Дарунок Оттавського відділу
Канадського Товариства
Приятелів України

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

НІМЕЧЧИНА

Авгсбург. В днях 16-20 липня 1948 р. в одному з міст Зах. Європи відбулася перша сесія Української Національної Ради. Відкриття УНРади довершив голова Директорії Української Народньої Республіки А. М. Лівницький та виголосив державно-правну декларацію, в якій м. інш. заявив про неважність Варшавського договору з 1920 р.

Українська Національна Рада, по зложенні присяги усіх її членів, обрала свою Президію на чолі з проф. Б. Іваницьким. На місце дотеперішнього Виконного Органу Українська Національна Рада прийняла до відомого новий його склад на чолі з Ісааком Мазепою. Новий Виконний Орган зложив присягу перед Українською Національною Радою як своїм верховним законодавчим органом.

Українська Національна Рада схвалила Декларацію-відозву до українського народу та прийняла ряд важливих ухвал, а саме: про національний фонд, про Світовий Союз Українців і про перепис української еміграції в цілому світі.

Вся українська національна преса на чужині помістила на перших місцях комунікат про створення УНРади та надрукувала Декларацію УНРади.

Після закінчення I-ої Сесії Українська Національна Рада, продовжує свою працю через Виконний Орган та окремі комісії.

Мюнхен. Дня 14-го серпня ц. р. в Мюнхені відбувся Конгресс українських повстанців років 1941-1948, скликаний за ініціативою Закордонної Команди Оперативно-Повстанського Штабу. У висліді нарад покликано до життя Легію Українських Повстанців та схвалено резолюції.

Авгсбург. Дня 10-го липня ц. р. в Авгсбурзі, помер на 65-ому році життя Ген. Штабу Генерал - Хорунжий, **Всеволод Петрів**, визначний український командир, військовий вчений видатний український громадський діяч, приятель молоді й спорту.

Ашафенбург. Дня 12-го червня 1948 р. помер в Ашафенбурзі проф. Аркадій Животко, б. член Української Центральної Ради, член ЦК Української Партії Соціалістів - Революціонерів,

лектор Українського Педагогічного Інституту в Празі, визначний знавець та історик української преси.

Авгсбург. Дня 9-го липня ц. р. упокоївся на 54-ому році життя Неофіт Кибалюк, професор Богословія і визначний громадсько-політичний діяч, організатор українського життя на Волині.

Мюнхен. Через літні місяці 1948 р. на терені американської зони Німеччини відбуваються олімпійські ігрища еміграцій поневолених Москвою народів. В змаганнях беруть участь: Україна, Польща, Литва, Латвія, Естонія, Білорусь, Мадярщина. Велику заслугу в організації тієї "Олімпіади ДП" поклала українська РФК (Рада Фізичної Культури).

Українська преса на скитальщині збагатилася новими цікавими й вартісним журналом, кварталником громадсько-політичної і культурної проблематики "Сучасник". Журнал містить статті, есеї, огляди, хроніку й рецензії. Між співробітниками "Сучасника" зустрічаємо відомих українських письменників, вчених, критиків та культурних і громадських діячів, як У. Самчук, Ю. Шерех, Є. Маланюк, Р. Лісовий, П. Гіряк й ін.

ФРАНЦІЯ

Париж. Дня 26 червня 1948 р. в Парижі відбувся концерт-бал, влаштований хором "Пісня Рідного Краю". В програму концерту ввійшли: одноактова жарт-оперета "Кум Мірошник", під мист. керівництвом П. Гусака, хорові точки у виконанні хору "Пісня Рідного Краю" під диригентурою п. Миколайчука, вокальні точки у виконанні п. Топольського (баритон) та п-ні Е. Піотрович (сопрано).

В неділю, 11 липня ц.р. Українське Академічне Допомогове Т-во влаштувало врочисту академію, присвячену пам'яті геніального українського лінгвіста й філософа Олександра Потебні.

АНГЛІЯ

Лондон. Наприкінці м. червня ц.р. український хоролий ансамбль "Бурлака" під орудою п. Я. Гордія був гостем на літньому балі лондонських професійних артистів. Програма була коротка але добірна, й користувалася великим успіхом. Хор представив голова СУБ-у, сот.

Містить статті з ділянок політики, культури й суспільного життя.

Редагує Колерія,

Видавець: СТЕПАН КОЦЮБА

Адреса Адміністрації:

Mr. STEPHEN KOSHUBA
644 Como Blvd.
St. Paul 3, Minnesota, USA.

Адреса Редакції:

"THE INDEPENDENT UKRAINE"
P. O. Box 183,
Chicago 90, Ill., USA.

Представництво "Самостійної України" в Канаді:

"The Independent Ukraine"
P.O. Box 387
Winnipeg, Man., Canada.

Представництво "Самостійної України" на Південну Америку:
"Peremoha" Bookstore,
25 de Mayo 479 (14)

Buenos Aires Argentina

Представництво "Самостійної України" на Італію й Близький Схід:

Dr. W. Fedoronchuk,
Via Nemorense 100, int. 22
Roma, Italia

ВІД РЕДАКЦІЇ

Просимо додержуватися вказаних адрес. На адресу редакції просимо надсилати статті, рукописи та інші матеріали.

На адресу адміністрації (в Канаді — представництва "Самостійної України") просимо надсилати адреси передплатників, грошові перекази (монею ордери) та звертатися туди у всіх справах, зв'язаних з адмініструванням журналу.

Редакція приймає до друку праці ще не друковані.

Редакція застерігає собі право скорочувати рукописи. Рукописи на бажання повертаються.

Передруки з "Самостійної України" дозволені за поданням джерела.

Ціна одного примірника 25 центів. В інших державах в перерахуванні на валюту даної держави. Книгарні, Товариства й окремі кольпортери одержують від 20 примірників — 20% знижки.

Передплата "Самостійної України" в ЗДА і Канаді виносить:

річно \$2.50
піврічно \$1.50
квартально \$0.75

INDEPENDENT UKRAINE

Articles published on political, cultural and social topics.

Edited by Editorial Committee
STEPHEN KOSHUBA, Publisher
St. Paul, Minn., U.S.A.

Вірним Шляхом

За українським націоналістичним рухом третє десятиліття напруженої кривавої боротьби... Її началом—роки запеклого героїчного змагу УВО, з якої випросла ОУН як вивернення зрілого революційного чину. Безпереривна невідступаюча ні на хвилину боротьба за волю України...

Революційні когорти бовиків, політиків, ідеологів революції, керовані полк. Євгеном Коновальцем і полк. Андрієм Мельником заповнили ціле тридцятьліття великим чином, що про нього майбутні кобзарі на визволеній Україні співатимуть славу, а нарід складатиме прекрасні думи про героїв—звитязців... Ці тридцять років, —це важкий шлях Голготи українського народу. І все ж таки найбільший тягар цієї Голготи винав на долю революціонерів. Мужньо, як святий обов'язок, складали вони жертву крові на жертвенник Вітчизни. Ольга Басарабова, Головінський, Білас і Данилишин, Хвильовий, Косинка, Олена Теліга, Рогач, Ольжич... а за ними довгий—довгий переги тих, що не зламалися і мужньо вмерли. Про їхні страждання і їхню смерть історія іноді не зберегла своєї страшною повісті і лише глухі стіни енкаведівських і гештапівських катівень могли б засвідчити трагічну героїку їхнього кону.

Але жертва не гине марно. Вона будить тугу за волею в народі, а серед бовиків виховує твердість духа, готовість іти шляхом тих, що впали, щоб здійснити їхні заповіти.

І так сформувалося революційне обличчя ОУН, тієї найпередовішої фаланги революції, що чином, волею, державним розумом звернена на Рідні Землі, там вкорінюється ненастанно своїми духовними впливами і організаційною сіткою. Можна сміливо сказати, що визвольна боротьба народів Європи ще не знала прикладів такої зухвалої сміливості і так трудно досягнених успіхів, як українська революція.

І це зрозуміло. Україна мала кількох окупантів, що паразитували на її тілі, а тепер має одного, але найжорстокішого, найпідступнішого, зі світовою експанзією якого борються найбільші потуги світу.

З моментом поновлення большевицької окупації України в рр. 1943-45. ОУН під проводом полк. А.Мельника чітко окреслила тактику і стратегію визвольної боротьби. Вона ґрунтувалася на ідеї глибоко законспірованого підпілля, що прокладає шляхи в усі закутки української землі. Озброєна великим бовим досвідом ОУН знала, що широка партизанська акція у несприятливих для українства міжнародних обставинах, в умовах ділової невідготованості Східних Українських Земель до широкої підтримки партизанського руху, не може увінчатися успіхом. Тому ОУН впливаючи в рух УПА свої кадри і стремлюючи надати цьому рухові форм найбільшої доцільності, вже з 1945 р. центр своєї уваги перенесла на інше, на постановку революційного підпілля. І треба нині з притиском підкреслити той факт, що ця тактика себе цілком виправдала. Сьогодні, коли рух УПА став на вичерпанні своїх можливостей, революційна підпільна акція перни всі труднощі розгортається далі.

Для дипломатів, журналістів, для людей західного світу існує так зв. залізна завіса. Що робиться за нею—це для західного європейця і для американця в значній мірі загадка. Не існує залізної завіси лише для націоналістів—революціонерів. Вони безстрашно проникають за цю залізну завісу, коли для цього є наказ української революції. З різних сторін Європи й Азії оточена СРСР кільцем таємних стежок українських революціонерів на Рідні Землі. Вибухи ракет на кордонах і кулеметні черги зустрічають тих, що йдуть у Край і вертаються з нього. Переорана прикордонна смуга пухкої землі залишає на собі слід відважних, і по цих слідах женуть енкаведисти з гончими псами. Але ніщо не спиняє героїв у виконанні наказів. Під покривом темної ночі одні гинуть в муках, зате інші виходять переможцями, загартовуються і стають невловимими.

Невмітно, захищено, але відчутно для ворога росте українське націоналістичне підпілля на Рідних Землях. Свідомість цього проникає в народ і кріпить його мора-

льні сили. Зовсім не випадковим є те, що в містах і селах України шириться стихійний саботаж в виконанні п'ятирічок. Цю стихію спротиву поглиблює ОУН своїм плановим духовим впливом.

Підпільна література шириться і на Київщині і на Харківщині і на Полтавщині, як також в Галичині чи Закарпатті. Усвідомлення завдань і методів націона-

льної революції починає сковувати всі Українські Землі в одну монолітну фортецю. Зачинаються брами українських душ перед духовими впливами окупанта і привид національної революції поволі обростає плоттю і кровю.

Криваві зорі темної ночі над Україною провіщують світле завтра.

Ю. Бойко

О. Олесь

ХАЙ ЛІТАЮТЬ ВІТРИ!

Хай літають вітри, хай сміються громи—
Ми не звернем з своєї дороги,
Ми розіб'єм вітри молодими грудьми,
Грім заглушать пісні перемоги.
Тільки той досягне мети, хто іде,
Тільки той, хто горить, не згоряє,
Степе килим для його життя молоде,
Смерть вінок йому вічний сплітає.
Внище ж прапор ясний! Більше віри в борні,
Глибше сумніви, стогони, сльози:
Пролітає життя на крилатім коні,
Розкидає квітки по дорозі.

Іван Ірлявський

Іван Ірлявський — молодий талановитий поет, уродженець Карпатської України, — одна з незчислених жертв, що їх поніс укаїнський народ у боротьбі проти німецького імперіялізму.

Ждали довго блакитного серпня
і степи і столиця Андрія. —
Не серпи. — кулемети на стернях.
Революція. Війни.
Ждали довго. І вітер відносив
сірі хмари, спогоднював простір.
Не в женців, — їх нема на покосах, —
краплі поту, як брості.
Не в женців. І лани не засіють —
цього року, сіяч бо в поході,
щоб воскресла столиця Андрія,
дух вояцький в народі.

Редіард Кіплінг

Сердець, що рідко звільнюють свій ритм,
Голов, що важать, що серця хотіли,
Очей, що мірять від руки до стіп,
Незломних душ, як тіла тратять сили —
Їх прагне більше наш охлялий світ,
Ніж легких блисків таланту без ціли;
Отож сини — батьків шляхотних цвіт
Всездатні будьте і готові ждіть!

(переспів М. Рудницького)

Над Житомирською Могилою

Вже минає сім років від дня житомирської трагедії — трагічної смерті Омеляна Сеніка-Грибівського й Миколи Сціборського, та ані час, ані драматичність останніх світових подій не можуть затерти неповинної крові на житомирським бруку. Горить вона далі, як свіжа рана на тілі нації — як пересторога і заповіт для нас і в нас.

Полковника Євгена Коновальця забив ворог зовнішній, його учнів й друзів — О. Сеніка та М.Сціборського — стрілами ззаду — ворог внутрішній: неподолана ззовні, мала бути українська революція розсаджена знутри.

В момент широкого наступу українських визвольних сил, організованого націоналізму, на всіх українських землях, мала бути зломана його сила ударна і zarazом — перед усім українством, зокрема його східною частиною, позбавленою довгі роки власного політичного життя, скомпромітована, як така, українська визвольна ідея. Мав бути вренгі зломаний український духовий закон, українська соборність крові і духа, що їх ціною великих подвигів і великих жертв будував саме організований український націоналізм, а з ним і в ньому сл.п. М.Сціборський та О.Сенік. В Житомирі встала на українську кров — українська кров, на брата брат. Українство мало бути вкинуто в крामолу, найстрашнішу з усіх бід — внутрішнє самознищення.

Злочин в Житомирі став лише звеном у ланцюгу братовбивств, яких жертвою вчало провідні діячі українського націоналістичного руху: Куц, Шульга, Шубський, брати Прищіяки, Ярослав Барановський, полк. Роман Сущко та інші. Оклеветані, очорнені несамовитими інсинуаціями, нап'ятовані підступною брехливою пропагандою як "зрадники" — вони, які довгі роки мужньо несли на своїх плечах Організацію й у визвольній боротьбі останніх десятиліть поклали неоцінені заслуги, прийняли мученичу смерть, непохитно вірні Українській Ідеї й Організації, в яку вірили, з якою звязали своє життя й творчість.

Розкол в українському націоналістичному русі, записавши в свою історію криваву сторінку кайнових злочинів, поклав своє фатальне пятно над дальшими роками війни, у якій українська нація мала скуп-

чити свої сили для оборони всіх відтинків свого духового, політичного й матеріального життя перед тотальним наступом німецького й московського імперіялізмів. Розпоронивши визвольні зусилля народу в найтрагічніший для України час, він позбавив політичне й суспільне життя української еміграції нормуючих законів моралі та правопорядку, що внесло в пірокі народні маси зерно зневіри та сприяло відбудові відумерлих угодовецьких угруповань.

Минули три роки від закінчення останньої війни. Жорстока українська дійсність, спільна доля на чужині, здоровий гін народних мас до об'єднання і перспективи нового рідного змагу, — привели остаточно українські політичні групи на скитащині за спільний стіл та завершилися створенням єдиного національно-визвольного центру.

Відзначаючи радісний факт створення УНРади та реорганізації Державного Центру, ми не можемо замикати очей на те, що залишилися ще сили, які, або стали осторонь об'єднання, або приступили до нього, не визнавши тенденцій до монопольного захоплення влади та аморальних метод дії.

Не можемо поминути й того, що передова політично-революційна сила українського народу — націоналістичний рух залишається роздвоєним у двох організаціях українських націоналістів.

Криваві акти братовбивств поглибили прірву між ними. Проте дійсність і справа визволення рідного народу вимагає заспання тієї прірви. В середовищі, яке несе збірну відвічальність за акти братовбивств, проходить внутрішнє змагання, у якому мабуть переможуть здорові, будуючі сили. Віримо, що з хвилиною, коли ці сили відмежуються від одиниць, які несуть відповідальність за братовбивства в рр. 1941-44 та осудять методи морального й фізичного терору в українському політичному житті, — прірва ця буде перейдена і буде створений ґрунт для об'єднання в єдиній націоналістичній організації, а тим самим і тривкісного об'єднання всіх визвольно-політичних сил народу на службі нації.

Тому свідомо повертаємо до факту житомирського злочину. Хай він буде пересторогою для тих, які в майбутньому мали б

зломити во ім'я партійної мети, яка "освячує засоби". братерство крові та мостити свій шлях до влади братнім трупом. Хай сномин про нього спонукає до прозріння, до залишення крамол, до кріпкого об'єднання. Хай нещовинні жертви Житомиру будуть прикладом відданості справі визволення рідного народу та вірності Організації й Проводові.

Трагічні роковини смерті О.Сеника і М.Сціборський сповняють нас почуттям невіджакованої втрати, втрати двох полум'я-

них патріотів та невтомних борців за національне й соціальне визволення українського народу.

Згадуючи їх, не думаємо розятрювати старі, болючі рани або закликати до групової ненависті чи помсти. Хочемо цими рядками віддати належну честь їм Обом та відновити їх образ в пам'яті та серцях українських патріотів. Хай українська земля буде їм пером, а міцне і тривале об'єднання наших сил у визвольному зусиллі — найдорожчим вінком на їх могили. **Б.Б.**

НЕ ВБЄ ВОРОГ ІДЕЇ, ВБИВАЮЧИ ЇЇ НОСІВ. ЖЕРТВА КРОВІ ЗА ПРАВДУ РОДИТЬ КОГОРТИ НОВИХ БОРЦІВ, ЩО В СВОЇЙ ВІРІ Й ЗАВЗЯТТІ ДОВЕДУТЬ ІДЕЮ ДО ПЕРЕМОГИ.

З відозви Проводу ОУН, 5. 9. 1941.

Січовик

Микола Сціборський

Микола Сціборський

Всім українцям відома постать полк. Миколи Сціборського, члена Проводу Українських Націоналістів, ідеолога і співтворця програмових засад українського націоналістичного руху, незрівняного публіциста та тонкого знавця проблем Сходу Європи.

Уродженець Житомиру та мешканець золотоверхого Києва, пізнав Сціборський українську дійсність із усіх її веселих та сумних сторін. Як активний старшина царської армії, він перебув цілу світову війну на фронтах, будучи кілька разів ранений. Микола Сціборський пережив зворушливі дні Революції 1917 року, пізнав найтонші закутини московської душі, безпосередньо стикаючись з усіма причинами, які довели до розвалу московської тюрми народів. Знайшовшись у вирі большевицької революції,

він не міг своїм бистрим зором не схопити підстав того психологічного й політичного явища, ім'я якому большевицька революція. Це дало підстави для так симптоматичного для Сціборського всебічного й докладного знання марксистської доктрини з її національними й політичними висновками, що опісля в його наукових та публіцистичних працях було так широко використане.

Зараз по революції зголосився він в ряди Української Армії. З нею перебув Сціборський усі походи, був завжди там, де потрібно відданості, хоробрості й саможертви. В 1920 р. вийшов разом з українською армією на еміграцію, де ділив з нею нужду в польських таборах інтернованих. В тому часі закінчив спеціальні курси генерального штабу з рангою підполковника кінноти. За три роки пізнав докладно й другого окупанта українських земель — поляків, кидає Польщу, переїздить до Чехії, вступає там до Української Господарської Академії в Подєбрадах, яку закінчує з дипломом інженера-економіста.

Його студії переплітаються громадською діяльністю в студентських товариствах, де Сціборський займає керівні місця, і головно політичною чинністю. Його глибока душа та розум переживають, передумують та аналізують пережите, вглиблюються у саме дно найскладніших проблем. Цей душевний процес устійнення світоглядних та національно-політичних засад знаходить у Сціборського єдиний пригодний вихід — його пориває традиційна й органічно з ним зв'язана велика ідея українського націоналізму.

За польськими дрютами, де в найбільшій мірі скристалізувалися ідеологічні погляди Сціборського, він цікавиться працею УВО. Переїхавши закордон, він навіязує особистий

контакт з Євгеном Коновальцем. Вислідом контакту є zorganizування Сціборським Легії Українських Націоналістів у Подебрадах.

В 1930 р. на доручення полковника Є. Коновальця їде до Парижа zorganizувати українську колонію у Франції та створити в Парижі один із центрів українського націоналізму. Покладені на нього завдання блискуче виконує.

Як співредактор "Українського Слова" в Парижі, де появилось багато його статтів та розвідок, він формує світогляд численної української колонії у Франції. Одночасно він співпрацює в різних студентських та інших журналах і газетах в Європі та заокеаном, основну вагу присвячуючи ідеологічній діяльності, як передумові перевиховання широких кругів українського громадянства. Він же є постійним співробітником органу УВО "Сурми", основником та співробітником "Розбудови Нації", офіціозу Проводу ОУН.

В Парижі через свою конструктивну громадсько-політичну працю Pokійний Сціборський став об'єктом нападів та доносів як большевиків, так і поляків, які руками своїх вислужників старалися унеможливити йому побут у Франції. Кількакратно арештований, був вкінці Сціборський, заходами ССРСР і Польщі перед французькими властями, видалений поза межі Франції. З доручення полк. Є. Коновальця він відбув декілька організаційних поїздок на Балкани, де оживив та зміцнив націоналістичні організації українських емігрантів. Не маючи постійного місця осідку, не маючи змоги осісти в тій чи іншій країні, Pokійний розгортає проте широку організаційну та публіцистичну діяльність. Але не обмежується до публіцистики. Завжди вороже наставлений до поверховності, Сціборський всі свої програмово-ідеологічні та суспільно-політичні тези обґрунтовував у низці поважних наукових праць. В них поєднується його глибокий інтелект і холодна логіка із питомим йому темпераментом й гостротою. Твори, які появились зпід його пера являються цінним вкладом в скарбницю української публіцистики та науки. Назвати б "Земельне питання", "Національна політика большевиків на Україні" — перекладена на англій-

ську, французьку та німецьку мови, "Україна в цифрах" — перекладена на німецьку й фінляндську мови, "Демократія", "Сталінізм" й інші.

Але найбільшу цінну мають його праці програмово — ідеологічного характеру, де Сціборський детально опрацював ідеологічні й програмові засади ОУН, звязуючи їх нерозлучно з історією, традицією, геополітичним положенням та політичною й економічною потенцією української нації ("Націократія").

Зв'язаний цілим своїм еством з ОУН, Він ріс, радів і болів з нею. Особисто веселої вдачі, рухливий та все усміхнений, Pokійний умів поєднати ідеалізм і захоплення революцією з холодною розвагою державного мужа. Своєю працею для добра української нації та розвитку ОУН, своєю працевитістю й небуденним талантом, Сціборський ступав по шаблях організаційної гієрархії все вище, займаючи пости організаційного, пропагандивного, пресового і політичного референтів.

Разом із О. Сенником, Сціборський перший правдиво оцінив факт розколу в ОУН, розкрив його дійсне підложжя й передбачив наслідки. З під його пера виходить "Біла Книга ОУН", в якій він з питомою йому гостротою й мужністю відкидає обвинувачення, спрямовані диверсією в сторону Проводу і розкриває правдиве обличчя та тенденції організаторів розколу в ОУН.

Перевантажений відповідальною працею в зв'язку з далекойдучими подіями на Сході, увесь час в організаційних поїздках, він знаходить ще хвилини, щоб дати проект конституції Української Держави та вичерпну студію про політику української держави відносно своїх меншин.

Українська національна революція злучила Сціборського зі Сенником. Вони разом працювали, взаїмно себе доповнювали, разом вирушили на поруйновані воєнними подіями українські землі, щоб на порозі Золотоверхого згинуть на пості, від скритовбивчої кулі.

Земля рідного Житомира прийняла тлінні останки цього неустрашеного борця меча й пера. Проте його велика душа, його багатий досвід і ясний ум живуть між нами, як незабутній спомин, як приклад і заповіт.

САМЕ ТІЛЬКИ БИТТЯ В ОПТИМІСТИЧНІ БАРАБАНИ ЩЕ НЕ Є ОЗНАКОЮ ТВЕРДОСТИ ДУХА Й ВОЛІ. ВВАЖАЄМО, ЩО ВМІННЯ ТВЕРЕЗО ДИВИТИСЯ НА НАЙВАЖЧІ СИТУАЦІЇ Й ЗНАХОДИТИ СЕБЕ В НИХ — ЦЕ НЕ ЛЕГКА РІЧ, ЩО ВИМАГАЄ БАГАТО МУЖНОСТІ. І ТАК ПЕРЕД НАМИ ВИРИНАЄ ПИТАННЯ: КОЛИ ЛИХА ДОЛЯ СПРАВДІ СУДИТИМЕ УКРАЇНІ В БЛИЖЧИХ РОКАХ ЧИ НАВІТЬ ДЕСЯТИЛІТТЯХ НОВІ ТЯЖКІ ПРОБИ, ТО ЩО БУДЕ З ЇЇ НАЦІОНАЛІСТИЧНИМ РУХОМ? ЧИ ЗНАЙДІТЬСЯ ВІН У ЦІЙ НОВІЙ ДІЙСНОСТІ Й ЧИ ВЗАГАЛІ — СПИТАЮТЬ СКЕПТИКИ — БУДЕ "ПОТРІБНИЙ"? АДЖЕ ТА ДІЙСНІСТЬ БУДЕ, МОЖЛИВО, ТАК ДАЛЕКОЮ ВІД ЙОГО ЦІЛЕЙ, ІДЕАЛІВ І АСПІРАЦІЙ?! ВІДПОВІДАЄМО НА ЦІ СУМНІВИ: УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ БУДЕ ТОДІ ПОТРІБНИЙ НАЦІ, ЯК МОЖЕ ЩЕ НІКОЛИ ПЕРЕД ТИМ! БО ТІЛЬКИ ВІН — НЕЗМІННО ПРИНЦИПОВИЙ, НАЛАДОВАНИЙ ІДЕЙНИМ ГОРІННЯМ І ЕНЕРГІЄЮ БОРОТИСЯ ЗА ЖИТТЯ, ЖЕРТВЕННИЙ І НЕПРИМИРИМИЙ, ТІЛЬКИ ВІН ОДИНОКИЙ ЗМОЖЕ ДОНЕСТИ НАВІТЬ УЖЕ СЛАБО ЖЕВРІЮЧІ СМОЛОСКИПИ НАЦІ ДО КІНЦЕВОЇ МЕТИ І НАНОВО ЗАПАЛИТИ НИМИ КОСТРИЩЕ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ. БО НАЦІОНАЛІЗМ — ЦЕ НЕ ТІЛЬКИ ТРІУМФАТОР ПЕРЕМОГ; ЦЕ ТАКОЖ ЛІКАР, СПОВІДНИК І ОПОРА НАЦІ НА ХРЕСНИХ ШЛЯХАХ ЇЇ ІСПИТІВ І СТРАЖДАНЬ.

(М. Сціборський. "Українська Пресова Служба", 27. 7. 1940).

П. Вірний

Омелян Сенник-Грибівський

Омелян Сенник-Грибівський

Історія революційної боротьби українського народу за своє визволення запише своєчасно великий труд, творчу силу, велику віру й жертвенність тих відважних піонерів, які в час найбільшого заломання народу по невдачі визвольних змагань 1917-21 рр., поклали початки могутнього націоналістичного руху та єдиної всеукраїнської революційної державницької організації. До них належав і Омелян Сенник-Грибівський.

Життєвий шлях Омеляна Сеника-Грибівського нерозривно зв'язаний із шляхом, по якому росла, розвивалась, розгортала боротьбу Організація Українських Націоналістів. Його ми бачили всюди, де кипіла праця, де була небезпека, усюди, від найбільш дрібної технічної роботи, кінчаючи керівництвом цілої Організації, у перших рядах бійців на Землях і в найдавшій закутині розсіяного по цілому світу українства.

Уродженець Західної України, ще учнем львівської гімназії працює в таємних учнівських гуртках, в "Просвіті" й "Соколі", серед спольщеної молоді львівських передмість, несучи в серця тієї молоді полум'я національної свідомості й запалу до праці та боротьби за визволення рідного народу. З вибухом першої світової війни, він голоситься до Легіону Українських Січових Стрільців, але його не приймають з уваги на обмежене число місць. Мобілізований до австрійської армії, четарем кінчає старшинську школу й відїздить на італійський фронт, де у боях одержує ступінь поручника.

В жовтні 1918 р., коли лише починає проявлятися розвал австрійської імперії, О. Сенник із гуртом підстаршин і вояків спішить до Львова, щоб стати на службу рідній Державі. Переживає незабутні листопадові дні, в складі II-го Корпусу УГА бере участь у затяжних боях з польськими окупантами. Уже в ранзі сотника переходить Збруч, бе-

ре участь в боях зєдинених українських армій, в побідному поході на Київ. Ділить пізнішу трагедію українських армій, відворот, тиф, боротьбу на три фронти, болюче відчуваючи відновлення партикуляризмів і орієнтацій, та трагічний епілог збройної боротьби за волю. Попавши у польський табор полонених, звідтіля з кінцем 1920 р. втікає й дістається до Львова. Тут доводиться йому побачити вже польське панування та наругу над усім, що лиш пригадувало українське ім'я, переслідування й руйнацію всіх проявів українського політичного, культурного й економічного життя.

Рішений продовжувати боротьбу з окупантом, поринає Сенник у вир підпільного революційного життя. Нав'язує тісний контакт із полк. Є. Коновалцем. Організації: "Воля", "Комітет Української Молоді", відтак об'єднання всіх підпільних гуртків у єдину УВО, якої О. Сенник є одним з основників та перших членів. Він сповняє функцію звязкового при Верховній Команді УВО. В його руках збігаються всі організаційні нитки до краю й закордону, звязки з українськими громадськими чинниками, організаціями й поодинокими діячами. Блискучо вив'язується із цих завдань мимо важких підпільних умовин. Тоді ж дістає від полк. Є. Коновальця прізвище Канцлера, що дійсно відповідало відтак його ролі в Організації і вдержалося до останніх днів його життя.

В той час відбувається атентат на Пілсудського, широка саботажна акція, т. зв. протівиборча акція, в яких Сенник бере активну участь, як керівник і організатор. У цих початкових двох роках удержує Верховна Команда УВО тісний звязок із Козакою Радою в Києві, а відтак осередками УВО на Наддніпрянщині. Кількакратно виїжджає нелегально Сенник закордон, бо саме тоді Команда УВО переносить місце свого осідку поза межі Польщі. Тоді ж кермує О. Сенник теж фінансовою референтурою Краєвої Команди УВО та присвячує безліч праці нелегальним Українським Високим Школам у Львові.

Після постанови Ради Амбасадорів про віддачу Західної України Польщі, зникають надії на безпосереднє повстання. Визвольна боротьба мусіла перейти на шлях довгого революційного процесу. В рядах УВО нарастає криза: одні висувають концепцію порозуміння з українськими більшовиками проти Польщі, інші є за мирне використання всіх можливостей у межах Польщі.

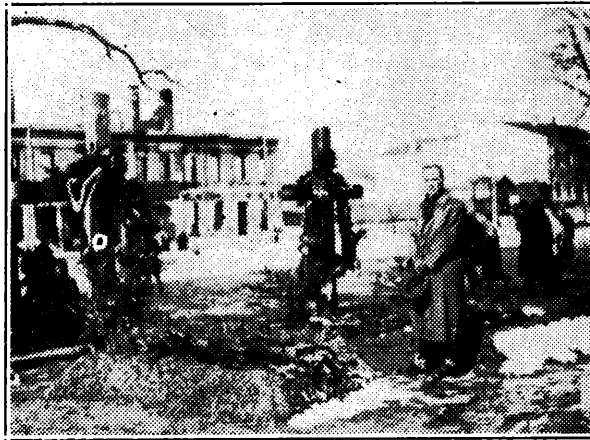
Цій кризі ставить край с. п. Євген Коновалець, що зриває із всякими спробами спроводити справу національного визволення на опортуністичні манівці. Він заступає концепцію національної революції, видигає засаду власних сил та постійної й безоглядної боротьби з усіма окупантами українських земель. В цій еволюції, що її успішно проходить УВО,

найбільш помічним Є. Коновальцеві, побіч Ю. Головінського, був О. Сенік. Проводиться реорганізація усього організаційного апарату, а УВО почала в краю новий етап своєї діяльності. Одною з передумов дальшої праці було створення ідеологічно-політичної основи та матеріальної бази для організації, а даліше відповідного запілля національної революції серед української еміграції, головню заокеанської. Ці великі завдання полонюють увагу УВО на найближчі роки й знову бачимо О. Сеніка за чергою у всіх ділянках цієї всесторонньої, невимовно важкої в наших обставинах, роботи. Завжди невсипущий, незаступимий, він підбадьорує других та заражує оточення своєю безмежною вірою у слушність нашої справи.

Як найближчий співробітник і друг Команданта Ю. Головінського, бере участь в різних акціях УВО, сидить кількакратно в тюрмі й вкінці, остаточно виявлений польською поліцією, позбавлений можливості залишатись на рідних землях, в кінці 1926 р. виїздить закордон.

мовець, він нещадно викорінює комуністичний бурян, який розвели московські агенти серед національно несвідомих шарів українських емігрантів. Численні його виступи, масові віча, реферати й дебати, впливають струю нової крові у життя українців Америки. Основується Організація Державного Відродження України (ОДВУ), яка ставить за свою ціль, попри працю для нової батьківщини, теж інтензивну роботу для поневоленої України. ОДВУ блискуче розвивається, мобілізуючи широкі круги українців у ЗДА на допомогу визвольній справі, закріплюючи в них національну свідомість й націоналістичний світогляд. О. Сенік добре сповнив своє завдання, звернувши очі української спільноти у ЗДА на змагання рідного народу, яких вона мала стати організованим запіллям.

Після Першого Конгресу Українських Націоналістів і заснування Організації Українських Націоналістів, Євген Коновалець покликве Сеніка в члени Проводу ОУН, в складі якого він залишається аж до своєї смерті.

Могили сл. п. Миколи Сціборського та Омеляна Сеніка-Грибівського біля Собору в Житомирі.

Тут починається новий етап діяльності О. Сеніка. Він нетайно включається у широку роботу закордонної експозитури УВО. Обіздить всі осередки української еміграції, повязуючи їх ідейно із цим революційним процесом, що проходить на землях. О. Сенік починає видавати й є першим редактором відомого органу УВО — "Сурма". В той час починається найбільш тісна співпраця і дружба з сл. п. Є. Коновальцем, що триває вже до останніх днів життя Вождя.

На переломі 1928-29 рр. виїздить О. Сенік, як делегат УВО до З'єднаних Держав Півн. Америки. Він свідомий того, що кожний українець, де б він не жив, повинен знайти своє місце в процесі національної революції, а зокрема він здає собі справу з цього, що велику роль повинна зіграти у визвольній боротьбі українського народу наша чисельна еміграція обох Америк. Прибувши до Америки Омелян Сенік-Грибівський обіздить всі скупчення української еміграції, широко популяризує революційну боротьбу в Краю, здобуває матеріальну базу для тієї боротьби. Блискучий про-

У 1929 році Організація на Західних Землях переживає тяжкі часи. З одного боку посилений натиск займанця та масові арештування провідного активу, з другого — внутрішні труднощі у зв'язку із реорганізацією УВО в ОУН, що у підпільній дійсності було не легкою справою, та створювало безліч ускладнень. Вимоги дальшої праці вимагають якнайскорішого упорядкування відносин і сл. пам. Вождь висилає на українські землі Сеніка у характері члена ПУН та рівночасно Краєвого Провідника ОУН на ЗУЗ. Тут працює Сенік через один рік, налагодуючи внутрішні організаційні справи, намічуючи напрямні дальшої роботи, та кладучи тим робом основи для діяльності ОУН на Західних Українських Землях на найближчі роки. Він перемагає всі труднощі, та вивязується найкраще з дорученого йому завдання. Врешті цьогорічний поліцейск, приневолений виїхати в 1931 році знову за кордон. Закордоном він продовжує дальше працю в ділянках, зв'язаних найтісніше з організаційною роботою на Західних та Східних Українських Землях. Від-

буває цілий ряд зустрічей з представниками українських націоналістів з підбольшевицької займанщини, розбудовує широкий апарат звязку, організує друк і постачання визвольницької літератури на Наддніпрянщину, проходить безліч разів нелегально кордони. В міжчасі попадає до чеської та швейцарської тюрм, арештований двічі у звязку з убивством польського міністра Перацького. Увесь час живе нелегально, під прибраними прізвищами, не маючи ні хати, ні постійного місця осідку, ні родинного життя, однаке завжди бадьорий, вдоволений своєю працею і її осягами.

В 1938 році Омелян Сенік-Грибівський як делегат ПУН відвідує в друге ЗДА та перебуває кілька місяців у Канаді, обіздить поодинокі осередки канадійських українців, співпрацюючи з організаціями УНО, УСГ й МУН. Він залишає на канадійській землі незагаслі сліди у процесі відродження та національного усвідомлення цієї вітки українського народу.

В 1938 році їде О. Сенік до Південної Америки, відвідує українські колонії в Бразилії, Аргентині, Парагваю й Уругваю, та голосить тут серед безмежних прерій та диких пралісів нову віру в націоналістичну Україну. Якраз тут, підчас останнього його побуту в Бразилії, громом приходить до нього вістка про трагічну смерть Вожда у Роттердамі. О. Сенік вибирається негайно в далеку дорогу, щоб, як заступник Вожда та Провідник Вужчого ПУН, перебрати керування Організацією.

Повернувшись до Європи, О. Сенік робить підготовку для здійснення заповіту сл. п. Євгена Коновальця. Хоч як важким ударом для Організації була смерть її провідника, тож О. Сенік не лише хоронить її від потрясень, але робить Організацію здібною йти дійсно назустріч подіям. Вужчий Провід, згідно з волею Покійного Вожда, проголошує його наступником полк. Андрія Мельника. В серпні 1939 року, відбувається II Великий Збір Українських Націоналістів, якого О. Сенік є предсідником і який затверджує волю сл. п. Є. Коновальця, проголошуючи Головою Проводу Українських Націоналістів, полк. Андрія Мельника.

Організація стрічає події в Карпатській Україні, пізніше німецько-польську війну, сконсолідованою і впорядкованою, а рівночасно готується до вирішних подій, що нагрівають на Сході. Ворожі сили однаке не сплять. Як із зовні, так у нутрі організації розробляють пляни на знищення цієї єдиної революційно-визвольної сили. Виступає відома диверсія в ОУН, що намагається із середи-

ни розбити єдність організації та її обезголовити. О. Сенік, як уже не раз у критичних хвилинах Організації, так і тепер стоїть на сторожі її основної лінії й цілості, авторитету проводу та правопорядку. Він докладає всіх можливих зусиль, аж до самовідречення, щоб запобігти розколові. Він не дає себе зломити ніякими рафінованими наклепами, провокаціями, ні погрозами. Як завжди, вкладає себе цілого у справу, в яку вірить і яку уважає слушною.

Німецько-большевицька війна, яка топить у руїні й крові рідний край, кличе ОУН до чину. Мимо переслідувань німецькими окупантами, мимо цькувань противниками, Організація в умовах дальшого підпілля широко розгортає свою працю. О. Сенік невиспущає працює над мобілізацією українських сил у так важний момент. Переїздить нелегально на Землі, особисто кермує організаційною роботою у фронтовій полосі, організує переходи на Наддніпрянщину. Не лякається найбільш ризиковної, найбільш складної чи простої роботи: Все хоче самий бачити, щоб усе було зроблене найпевніше й найкраще. Його девізою завжди було: організація мусить усюди бути чинною, де йде про українську справу, організація повинна бути здібною й готовою активно прийняти кожну ситуацію.

З Миколою Сціборським переїздить у Житомир, звідкіля враз з О. Кандибою-Ольжичем, І. Рогачем, Оршаном, О. Телігою й іншими організує політичне, духове, культурне й економічне життя на поруйнованих 20-літньою окупацією й воєнними подіями центральних українських землях. Він, Сенік, знову є душею цієї праці, навіязує звязки із зацілілими визвольними протисовєтськими осередками, організує вже місцеві націоналістичні кадри, піднімає широкі народні маси на шлях боротьби за своє власне вільне життя, готує їх до розправи з новим, цим разом гітлерівським окупантом.

В розгарі тієї праці, 30.8.1941 року, на передодні виїзду у Золотоверхий Київ, паде, як і його друг по ідеї та праці М. Сціборський, від куль СБ Лебеда-Рубана. В найважчий для Нації час уривається високим летом життя О. Сеніка, з якого іменем були повязані нерозривно два останні десятиліття української революції, та на якого покладено було стільки надій в майбутньому.

Скромна могила біля житомирського Собору, не замкнута в собі Омеляна Сеніка-Грибівського. Його постать, що виросла у визвольному змаганні народу, якому віддала всю свою істоту — височить над поневоленою Батьківщиною, як великий приклад, як вогненний дороговказ.

УКРАЇНСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ МУСЯТЬ ЗРОЗУМІТИ СВІТ І ЖИТТЯ ГЛИБШЕ І КРАЩЕ, НІЖ ЇХ ОТОЧЕННЯ, ХОТИТИ БІЛЬШЕ Й УПЕРТІШЕ НІЖ ВОНО, ПРАЦЮВАТИ ПОДВІЙНО: ЗА СЕБЕ І ЗА ТИХ, ЩО НЕ ПРАЦЮЮТЬ АБО ПРАЦЮЮТЬ ЗЛЕ.

Омелян Сенік-Грибівський

Тарас Бульба-Боровець.

За Цілість Європи

“Ми не маємо наміру поборювати комуністичну систему в кордонах Советського Союзу. Ми тільки хочемо, щоб народи, які прагнуть жити в мирі та свободі, могли те своє життя провадити.” (Антон Іден в статті “Західна Унія — шлях до миру”).

“Об'єднання народів західної традиції, ось що заслуговує стати нашим завданням і нашою надією.” (Волтер Липпмен в “Ді Вохенцайтунг”, 15.5.1948.)

“Ми на горі всем буржуям мировий пожар раздуем.” (Російська Компартія.)

Східно-європейська національно-політична думка досі робила великі помилки. Ми всіма силами намагалися на кожному кроці остерігати Західну Європу та її демократію перед смертельною загрозою для всього світу від явної агресії нового московсько-комуністичного імперіалізму.

Це була помилка з таких причин:

1) Нашого голосу ніхто на Заході не слухав впродовж 30 літ і не слухає його сьогодні.

2) Захід уважає, що про це він куди краще поінформований від нас.

Ось приклад: коли п. Іден зі своєю Західною Унією не має наміру поборювати комуністичної системи в кордонах Советського Союзу, тобто в центрі та на Сході Європи, а тільки хоче, щоб народи жили собі в мирі та свободі, що ми на це можемо сказати?

Абсолютно нічого. Хай собі ті народи живуть в мирі і свободі поруч кордонів ССРСР.

Коли п. Липпмен, будучи людиною такого широкого світового діапазону, всеж таки шовіністично доказує, що тільки об'єднання народів західної традиції заслуговує стати завданням ЗДА та їх надією, що ми на це можемо сказати?

Також нічого. Хай це буде традиція та надія, поруч тоталітарної практики ССРСР, хоч би й такої, як сьогодні ми бачимо в Берліні. Ясно, як в Божий день, що при такій політиці Заходу, до голосу в цілому світі нормальним і природно-законним порядком може приходити тільки наведений нами третій чинник. Тобто компартія та великоросійська імперія. І вони в дружньому своєму союзі, авторитетно, та без жодної дипломатії, заявляють: “Ми на горі всем буржуям мировий пожар раздуем.”

І розв'язують. Всі сумніви на бік. До чого ми вже люди, що звикли нівчому не довіряти Росії та компартії, але в дотриманні цієї обіцянки компартії, ми абсолютно віримо.

Корея, Китай, Близький Схід та останні події в Берліні, звідки Сталін так “дружно” випрошує своїх колишніх союзників, це хіба наявний доказ правдивості нашої віри в обіцянки компартії.

Другою помилкою, що її й досі на кожному кроці повторюють всі народи Східної Європи та Середньої Азії є те, що ми все намагаємося доказувати Заходові, що ми не “Росія”, а зовсім інші європейські нації. Треба слушно визнати, що ця наша наука Заходові набридає гірше печеної редьки. Яке ми маємо право це робити? Хіба ж державні мужі Заходу не вивчали географії? Вони там власне її вичитали, що всі терени, положені на схід від Віденського, Версальського та Потсдамського договорів, це — Росія.

Що на це все можемо сказати ми, “бувши” українці, поляки, білоруси, балтійці, кавказці, фінляндці, чехи, словаки, румуни, маляри, серби, хорвати, австрійці, та навіть частина німців, а тепер “східні росіяни”? Абсолютно нічого. Державні мужі Заходу знали і знають чого хочуть і що роблять. Знали, що кому і за яку ціну віддавали.

За таких умов східно-європейським націям треба взяти інший тон. Нам нема чого даремно переконувати Захід, що ми не росіяни. Це він повинен самий знати. Нам також нема чого вічним гласом вопіючого остерігати Захід перед небезпекою вічно воюючої російсько-комуністичної агресії. Захід повинен її сам бачити. А коли він її ще й сьогодні не бачить, то напевно побачить її завтра.

Коли Катині, Вінниці, Хвильові, Скрипички, Масарьки, Петкові та Михайловичі появляться під Берліном, Парижем, Римом, Лондоном і Вашингтоном, тоді егоїстичний Захід зрозуміє, що таке “Росія” та її комуністично-більшевицька система.

Сьогодні нам треба поставити справу зовсім інакше і то рубати: або Європа становить одну цілість, яку вже зараз треба боронити спільними силами, або її західня частина є зрадником своєї східної частини!

Справа така: або, або?! Іншої розв'язки не має. Тепер вже не ті часи, що коли один сусід горить, то другий нагріває спину. Коли горить — то все сразу!

Коли Західня Європа хоче бути дальше впертим зрадником Східної Європи, тоді їй не лишається нічого іншого, як тільки побажати їй якнайкращих успіхів в її прискореному процесі еволюції від форми поодиноких народів Європи до тих “народів Росії”, що взяті разом на копіл Івана Грізного та Йосипа Кривавого, становлять “одну російську націю”.

Крайня пора всім націям Східної Європи твердо заявити своїй західній частині, що тоді, коли вона за нашими плечима перед вічною агресією монгольського сходу, спокійно будувала свою високу цивілізацію та матеріальний добробут, видуваючи з переситу всякі химерні утопії, весь життєвий простір Східної Європи — палав і безперестанно палає вогнем, та стікає кров'ю!

Це не гола пропаганда, а живі факти. Крайня пора, щоб за цю невтихаючу кров,

Східня Європа виставила Західній повновартісний рахунок для негайної реалізації. Цей рахунок зовсім простий. Східня Європа безперестанно, чесно і безкомпромісово всіма засобами бореться за все-європейську цивілізацію. Обов'язком Західньої Європи є так само боротися за ту цивілізацію разом з нами, а не ізолюватися у всяких нереальних сепаратних своїх уніях.

Деморалізований розкошами Захід, допровадив усю Європу до абсолютного ідейно-соціального, політичного, економічного та мілітарного банкруту. Замість мобілізувати всі свої потенціальні сили до оборони цілого континенту, Захід опустил руки, покладаючи всі свої надії на Америку.

Чи подумав хтонебудь на європейському Заході над тим, що навіть така шляхотна акція Америки для Європи як плян Маршала, без попереднього мілітарного знищення головної бази воюючого комунізму, може стати 27 мільярдами доларів готової контрибуції для Росії.

Яке може бути економічне оздоровлення Західньої Європи без її духового та політичного оздоровлення, коли увесь її Схід та саме серце вже доведені до стану гігантського резервуара нової соціальної пошесті.

Факт, що західня Унія не має заміру поборювати комуністичну систему в кордонах Советського Союзу, самої суті справи не змінює. Зате той самий Советський Союз не тільки має замір, але вже безперервно поборює демократичну систему всіма засобами в кордонах кожної чужої держави.

Висновок простий: Захід мусить поставити справу так ясно, як ясно її ставить Советський Союз та всі інші нації східньої та центральної Європи, що їх вже поневолює Росія. Або Захід солідаризується в боротьбі з нами, або він і далі буде мимовільним спільником компартії та великоросійської імперії? Ми на решті мусимо це знати, щоб мати змогу зревідувати тактику нашої зтяжної кривавої боротьби за цілість Європи.

Коли допомога Заходу Сходові Європи буде така, як приміром польській та чеській націям в часи другої світової війни, де на місце однієї деспотії, прийшла друга, то ясно, що віра Сходу Європи у свій Захід з кожною годиною буде більше захитана. Те, що ми сьогодні бачимо на прикладі Польщі, Чехословаччини та пів Німеччини, другий доказ правильності наших тез.

Всі нації центральної та Східньої Європи мусять нарешті знати, чи Західня Європа остаточно капітулює перед комунізмом, чи ще готова боротися за ідеали демократії не гарними словами, а гарним лицарським чином?!

Першим показником реального чину який буде доказувати всім націям Сходу Європи, що Захід ще готовий на спротив агресії тоталітарної деспотії, а не прикривати її злочини своїм авторитетом, повинно бути негайне виключення цієї деспотії зза круглого стола трибуналу світової демократії ООН. Як довго в ООН засідають московські дипломати, так довго до цієї інституції не будуть мати жодного довіря всі ті мільйони сиріт Східньої Європи та Середньої Азії, що їх батьків ці "архидемократи" безневинно загнали та далі масово заганяють на той світ.

Східня Європа, а в тому числі і національна Україна 30 літ тому виставила тоталітарно-деспотичній концепції компартії іншу антиподну ідеалістично-демократичну концепцію суверенних національних держав та справедливую й прогресивну соціальну програму.

До цієї антикомуністичної концепції та її справедливої соціальної програми мусить нарешті уважніше придивитися так досі спокійний за свою долю Захід. Коли в Європі є ще люди, що протягом тридцяти літ безперервно мають духову та фізичну силу проливати море крові за якісь ідеали, то це найяскравіший доказ, що ці ідеали мусять бути дуже величні та святі. Це такі ідеали, які для Заходу можуть стати новою, випробуваною в огні оборонною ідеєю.

Без нових соціальних ідей як антипода комунізму, стара Європа згине так, як згнула стара царська система в Росії та гинуть всі інші старі системи східньої та центральної Європи під обухом компартії.

Всякі не тільки західні, але навіть і все-європейські унії, поруч великої та неподільної Росії, чи ще більше за її участю, річ абсолютно ілюзорна та нереальна. Мало того, це концепції, які замість мобілізувати, присиплять та демобілізують оборонно-творчий дух Європи.

Азійсько-європейська імперія Москви, по заключенні союзу з інтернаціональною компартією, це політично-мілітарна потуга, перед якою не встоять жадні сили світу та перестарілі їх системи.

Або Європа насамперед викреше сама з себе настільки моральної та матеріальної сили, що за дружньою допомогою решти цивілізованого світу, свою християнську цивілізацію перед походом нового Джингіс-Хана оборонить сама, або вся її цивілізація та культура підуть з полум'ям, а сама гола земля обернеться в один загальний конц-табор.

Ні мільярди доларів та консерви цілого світу, ні збройні сили інших континентів Європі, як духовому капітулянтові, — нічого не допоможуть.

ТОВАРИСТВА, КНИГАРНІ, КОЛЬПОРТЕРІВ ТА ПООДИНОКИХ НАШИХ ЧИТАЧІВ,
ЯКІ ЗАЛЯГАЮТЬ ІЗ НАЛЕЖНІСТЮ ЗА ПОПЕРЕДНІ ЧИСЛА "САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ",
ПРОХАЄМО НЕГАЙНО ВИРІВНЯТИ ЗАЛЕГЛОСТІ, згл. ПОВЕРНУТИ НЕРОЗПРОДАНІ
ПРИМІРНИКИ НА АДРЕСУ АДМІНІСТРАЦІЇ "СУ".

Доля Імперій

На сторінках нью-йорського "Нового Журналу" ч. 16, що виходить у російській мові, надрукована велика стаття Г. Федотова "Доля імперій". В ній автор досить тверезо і розсудливо робить аналізу минулого й сучасного стану імперій. Думки, що їх висловлює Г. Федотов заслуговують на те, щоб з ними по-знайомитися. Отже подаємо в скороченні статтю Федотова.

За думками автора звичайні поняття про національну державу склалися в XIX ст., коли національна держава стала нормою. Вірою XIX ст. було, що кожний нарід має право на свою державність і що тільки національні держави виправдані. Так, приблизно в межах цього сторіччя німці, італійці, балканські нації, поляки, ірландці і чехи утворюють свої національні держави.

Але щойно процес націоналізації Європи (німці, італійці, балканські нації) завершився, як біля його апогею почалася ера нового імперіалізму. Крім старих колоніальних імперій Англії і Голландії повстали нові заморські імперії: Франція, Бельгія, Італія, Німеччина. Конфлікти двох типів — імперіалістичні і національні (боротьба німців і слов'ян в Австро-Угорщині) викликали першу світову війну. Але на Версайській конференції переважали національні мотиви ("кожній нації — своя держава"). Крах кількох імперій дозволив у деякій мірі це здійснити.

Після двох воєн немає багатьох імперій: немає Австро-Угорщини, Туреччини, Італії, Німеччини, Франція — вже не та, Англія саме ліквідує стару імперію. Ще залишається Росія — імперія і нерозв'язані національні проблеми Східної Європи.

Над повоєнним хаосом височать два велитні-переможці: Росія і Америка. Росія Сталіна, що хоче панувати над світом шляхом завоювання і революції, і Америка, що думає здебільшого про свою безпеку. Між ними точиться боротьба. Історія пропонує два варіанти майбутніх імперій, у залежності від двох можливих переможців.

Перемога імперії Росії — це закріпачення всього на службу державі, фіктивна незалежність при централізованому управлінні з Москви, масові страти і каторжні табори.

Перемога Америки і її спільників принесе справжню федерацію, щось подібне до Сполучених Держав або до британського Комонвелту.

Проблеми грядущої історії — це взаємини поміж членами західної родини народів і народами "Сходу".

Яка доля чекає останню в світі, сучасну російську імперію на випадок поразки? Для більшості населення упадок ненависної влади означатиме визволення. Безперечно, що сучасна російська імперія знаходиться перед новим вибухом революції народів. Із неї ця багатонаціональна імперія не може вийти в старих кордонах. Російська імперія посідала середнє місце поміж Великою Британією і

Австро-Угорщиною. З піднесенням культурності народів Росії, вона все більше наближалась до Австро-Угорщини. Як дивляться самі росіяни на свою імперію. Вони не добачають "багатоплемінності" імперії, а перетворення імперії на СРСР (номінальну федерацію) прийняли як маскарад, за яким криється "руська Росія". Інтелігенція засуджувала імперію, але наслідки (асиміляцію) вважала неминучими. Історія, що опинилася в руках російських націоналістів, будувала тенденційні схеми про мирне побудування російської імперії. "Не завоюванням, а колонізацією!" Але треба пригадати боротьбу вогулів у XV ст., або башкир та татар. А завоювання Кавказу й Туркестану? А прилучення Грузії? А Польща? А черкаси?

Національно-романтичний рух прийшов у російську імперію з запізненням. Але врешті з'являється Калевала, відроджується естонська й лотишська, грузинська, вірменська й українська літератури. Нації нібито творяться поетами.

В середині 19 ст. в Кирило-методіївському Братстві, український рух набирає політичного характеру. Пробудження України здивувало російську інтелегенцію і вона не зрозуміла його кінця. За схемами націоналістів-істориків, українці мордувалися під польським ярмом і були визволені Московою. Але українці ще до Москви всмоктали в себе багато елементів культури й державності і Москва з її східним деспотизмом була Україні чужою. Найяскравіше нерозуміння українського минулого, виявилось в оцінці Мазепи. Росіяни вперто не визнають українську мову, хоча славити всього світа разом з Російською Академією Наук визнали її за самостійну мову. Перед очима народжувалась нова нація, а росіяне не хотіли цього бачити, нібито вони були переконані, що нації існують відвічно й незмінно, як види природи для дореволюційного природознавства. 1917 р. був актом офіційного народження України.

В 1917 р. від большевицької Москви всі інші народи імперії тікали як від чуми. Але большевики силою зброї зібрали імперію і терором і нищенням національних культур тримають її вкупі.

Большевицький режим — ненависний величезній більшості росіян, але спільна ненависть не злютовує воедино народів імперії. Для всіх націй відвернення від большевизму супроводиться відштовхуванням від Росії, що його породила. Творці большевизму були росіяни. Большевизм з початку утвердився в Московії і звідтіля його зброєю принесли на окраїни.

Три факти свідчать про зріст національних сепаратизмів у СРСР:

1. "Націонали" (цебто неросіяне) складають помітний відсоток населення концтаборів.

2). Після війни, уряд знищив 5 республік за повстання проти нього. Україну знищи-

ти неможливо, але вона, як відомо, теж заслуговує на таку долю.

3). Події на еміграції свідчать про те, що окремі нації російської імперії творять на еміграції власні організації.

З цього можливо передбачати, що у випадку воєнної поразки Росії, станеться не тільки падіння режиму, а й повстання всіх народів проти Москви, бо в сучасному світі немає місця австро-угорщинам і тільки фашизм змігби продовжити життя каторжної імперії.

Автор "Долі Імперій" Г. Федотов є безумовно росіянин і про це свідчить не стільки його прізвище, скільки його думки і знайомство з питанням. Але автор належить до тієї щасливої категорії людей, що можуть мати вільну думку незалежно від партійної, або від національної приналежності. Переконливою й змістовною аналізою Г. Федотов доводить, розглядаючи історію імперій, що імперії не існують вічно. Імперії зникають і більше не повертаються.

Кожний погодиться з тим, що Австро-Угорська Імперія більше не повернеться, але, на жаль, є ще люди, які думають, що Російська Імперія царів може повернутися після падіння большевицької імперії. Автор намагається бути об'єктивним, але в деяких місцях не може досягти; як росіянин, він не може відмовитися від Білорусі (право якій на самостійність навіть большевики визнають) і від Сибіру, який у кожному випадку трудно вважати національною московською територією. В цілому, стаття Г. Федотова заслуговує на те, щоб її присвятити більше уваги. Вона мимоволі приваблює щирістю, об'єктивністю та безпосередністю думок. Хочеться пригадати старим і новим російським імперіалістам твердження Федотова: "Буде потрібно багато часу, щоб повернути росіян до традиції російської культури, а через неї і до християнства. До цього треба вже й зараз готуватися російській еміграції, замість того, щоб ганятися за привидними орлами імперії...."

О. Ювченко

Російська Еміграція й Українська Проблема

(Допис зо скитальщини)

Переглядаючи сьогодні російську еміграційну пресу всіх її напрямків, читач мусить прийти до висновку, що історія й останні 30 років нічого не навчили росіян і не змінили в основному їхнього ставлення до української проблеми. Тоді як у Советському Союзі ведеться посилення русифікація України й ліквідація найменших проявів українського національного почуття, росіяни на еміграції солідаризуються в цьому відношенні з політикою Кремля й вперто тримаються старої валуївської тези, що України "не било і бити не может". Найбільш "демократичні" в теорії росіяни на практиці демонструють свій старий російський імперіалізм по відношенні до України. Це відноситься не тільки до старих монархістів, які проспали 30 років свого перебування на еміграції й прагнуть повернути колесо історії назад до вихідного пункту 1914 року, не хочучи й словом чути про якусь Україну. Їм втретє "демократ" Керенський, який у ім'я збереження "єдності Росії" готовий співати славу тим, які 30 років тому прогнали його поза межі тої ж Росії — большевикам.

Щоправда існує група російської еміграції, зокрема споміж нових емігрантів, яка в своїх політичних програмах і закликах гарантує "народам Росії" певні національні права, але знов таки при умові, що вони не будуть прагнути до відірвання від "великого російського народу" й до повної національної незалежності, бо мовляв всяке розбиття Росії на окремі національні держави буде на шкоду самим же народам Росії. Інші йдуть навіть

до того, що поки що відкладають справу самостійності окремих поневолених Москвою народів на майбутнє, мовляв, потім буде видно, як поступити. Ці всі обіцянки на майбутнє надто білими нитками шиті, щоб у них могли повірити поневолені Москвою народи, зокрема українці, які мають уже прикрий історичний досвід з різними умовами й обіцянками збоку Москви.

Українці всіх політичних напрямків декларували й декларують сьогодні готовість жити з росіянами в добросусідській згоді, якщо вони зречуться своїх імперіалістичних зазіхань на Україну. В останньому часі з російського табору почулися окремі тверезі голоси за прийняття такої саме конвенції розв'язки українсько-російської проблеми, але, на жаль, ці голоси є ще надто слабкими, щоб могли перекричати весь хор різномасних російських імперіалістів.

Як на практиці виглядає відношення російської еміграції до українців, показує досвід із життя тих українців, яким довелося жити в спільних таборах з росіянами. Так недавно в російському таборі "Парш" у Зальцбурзі (Австрія), де живе досить численна група українців, росіяни понизили портрети українських національних діячів в українській читальні. У таборі Шляйсгайм біля Мюнхену (Німеччина) українська й білоруська групи від довгого часу зводять боротьбу за те, щоб мати своїх представників у таборовій раді, яку обісели росіяни, й маючи більшість у таборі, не допускають до пропорційного національного представництва у таборовій раді.

Про подібне явище інформує “Неділя” з табору Менхегоф б. Касселю, де на 800 росіян було 230 українців і 160 білорусів. Росіяни не допустили українських представників до таборової ради, примушували українських дітей учитися в російській школі, не допускали українців до виїзду до Англії, записували у першу чергу своїх людей; дійшло навіть до того, що росіяни пересвячували церкву, в якій український православний священник відправляв молебню. Після впертої боротьби українців і білорусів за свої права росіяни врешті добилися того, що українців і білорусів перевезено до інших таборів.

Характерний випадок стався на конгресі новоствореної російської власовської партії, яка хоче себе вважати за найбільш “ліберальну” в запитаннях “російських національних меншостей”. Коли на зборах виступив один з “малоросів” з промовою в українській мові, один з прихвильних російських “братів” грубим тоном звернув йому увагу, що пора, мовляв, уже перестати говорити “хохлацким наречі-

єм”, а треба врешті всім перейти на “общепонятний русский язык”.

За приклад ставлення російської еміграції до всяких національних прагнень поневолених Москвою народів може послужити цитата з тексту відозви т. зв. ‘Центра національно-освободительной борьбы народов Росії’, розкиданої серед робітників у Бельгії (цитуюмо за газетою “Українські Вісті”): “Українські націоналісти-галічане, політиканствующіє авантюристи, толкующіє о “независимой Казакії”, націоналісти белорускіє, армянськіє, туркменськіє і другіє, мутящіє свої народи дікімі лозунгами о борьбе за свої “отдельные і независимые” і “великіє держави”, все еті політичеськіє дегенерати і клікуші, просто-напросто являються врагами своїх народов, предателями їх интересов...”

Таких цитат і фактів можна було б навести дуже багато. Всі вони яскраво змальовують ставлення російської еміграції до визвольних прагнень поневолених Москвою народів і показують, чого можемо сподіватися від росіян у майбутньому. **Г. Миколин.**

Б. Миревич

На Новому Етапі

Як вже стало відомо, після довгих переговорів між українськими політичними групами в Європі, в половині місяця липня ц.р. оформилася остаточно Українська Національна Рада, у яку війшли всі українські політичні групи, за винятком Союзу Гетьманців Державників. Створення Української Національної Ради, що стала на позиціях законного наслідства останнього уряду Української Народньої Республіки та обєднала в собі українські політичні сили для спільної визвольної-політичної дії, — є без сумніву найбільшим досягненням українства від часу наших визвольних змагань 1917—1921 рр. та великим моральним і політичним ударом по окупаційній московсько—большевицькій владі в Україні.

Ще в стадії свого творення Українська Національна Рада здобула в українських масах такі моральні позиції, якими міг би похвалитися лише український уряд. З усіх кінців світу, де лише знаходяться скупчення української еміграції, на вістку про творення УНРади почали надходити заяви солідаризації з консолідаційною акцією, заяви відданості й піддержки Національній Раді та вислови правдивого ентузіазму з приводу реалізації діла об'єднання, якого з такою тугою від років дожидали найширші круги українства. Треба підчеркнути, що саме цей здоровий гін українських мас до об'єднання чи не найбільше вплинув на децизію групи ОУН(Р), яка довгий час стояла осторожжю консолідаційної акції, приступити до співтворення Української Національної Ради. Треба сподіватися, що група гетьманців, яка з ідеологічних мотивів

вважала відповідним не входити до УНРади, під тиском громадської думки, кермуючись всеукраїнськими інтересами, змінить своє становище, та вишле своїх представників до Української Національної Ради й її Виконного Органу, де для СГД залишено місяця. Аргументи, які висувуються речниками тієї групи, мовляв “приступлення СГД до УНРади — це його добровільне самогубство”, не видержують критики, бо саме на форумі Ради зможуть гетьманці стати опозицією, як це зробила ОУН(Р) та з успіхом конфронтувати ідею українського консерватизму із іншими українськими концепціями, та змагатись за реалізацію своїх ідейних та програмових засад.

Неясним досі залишається становище УГВР до Української Національної Ради й її Виконного Органу, яким УГВР ще в Деклярації з 30.5. ц.р. пропонувала роль представництва **лише** української еміграції, застерігаючи за собою прерогативи **краєвого** революційного уряду з правом робити свої власні потягнення закордоном. Як пригадуємо, згадана Деклярація привела лише до огірчення та обурення українського громадянства, яке охрестило її “представленою ногою” на шляху до об'єднання, та заставила навіть пов'язану з УГВР групу ОУН(Р) відмежуватися від Деклярації УГВР й засудити її. Проте вже на першій сесії УНРади, ОУН(Р) мотивуючи свою неучасть у Виконному Органі, покориствувала тими самими аргументами, що й Деклярація УГВР та повторяє їх на сторінках своєї преси, навіть квестіонуючи демократичний характер побудови самої УНРади. Ми виносимо враження, що в са-

мій ОУН(Р) немає зараз єдиного становища до УНРади й в її нутрі проходить змагання прихильників консолідації з "відокремленнями", якого вислідом може бути вихід з ОУН(Р) останніх, елементів найбільше крайніх та нетерпимих, яким в першу чергу слід приписати сумні сторінки з діяльності тієї групи в рр. 1941-44.

Українська Національна Рада, як завершення консолідаційної акції, замикає довгий період внутрішньо-української міжусобиці і нескоординованої дії поодиноких груп і центрів, та розпочинає новий етап наших визвольного-державницьких змагань, якого засадами мали б стати: **всеобіймаючість, цілеспрямованість та раціональна господарка людськими і матеріальними ресурсами.** Передумовою для здійснення наших завдань на новому етапі, мусить бути поглиблення консолідації: **вона мусить бути щира і сперта на взаємному довірі.** Українські політичні групи мусять вказати максимум своєї доброї волі, взаємної толерантності, а навіть відречення від групового во ім'я національного інтересу. За словами повинні прийти діла, і кожній групі слід зайняти таке місце в фронті наших змагань, яке відповідатиме її спроможностям. Доводиться при тім ствердити факт, що в оцінці самого створення УНРади, існують певні розходження між українським громадянством. Коли одна його частина дивиться на консолідацію як на найуспішніший **засіб** нашої боротьби із зовнішнім ворогом, то друга частина поставила наголос на внутрішньому замиренні, відсуваючи на задній план справи активної зовнішньої боротьби та схильна до ідилічного спочинку на лаврах. **Не сміємо забувати, що довершена консолідація, яка коштувала нам таких зусиль, не є нашою кінцевою метою, а тільки найважливішим засобом для того, щоб досягти тієї мети.** Хто думає інакше, той капітулює перед самим вирішальним етапом наших змагань.

Основним і найважливішим відтинком нашого фронту мусить залишатися Край, і в напрямі безпосередньої боротьби з окупантом повинні бути спрямовані наші найбільші зусилля. Тут слово за українськими націоналістами, які від років без розголосу ве-

дуть цю боротьбу, кладучи великі жертви в повстанській та підпільній боротьбі проти червоного окупанта. Зовнішнє представництво не сміє відсунути нашої уваги від першорядного завдання — революційної боротьби в Краю та підготовки й розбудови тих сил на землях, на яких в першу чергу спиратиметься Українська Революція й будівництво української суверенної державності.

Яка ж роль, припадає на цьому новому етапі українському громадянству в американських країнах? Роль ця — почесна й відповідальна. Це насамперед репрезентація перед урядами й громадянством своїх країн тієї боротьби за визволення українського народу, яку очолює та веде УНРада через свій Виконний Орган. Це — закріплювання в свідомості своїх співгромадян переконання, що справа знищення безбожного й тоталітарного московсько-большевицького режиму й створення суверенних держав на Сході Європи, буде запорукою майбутнього світового ладу й безпеки. Це — створення в широких масах громадян їх країн симпатій до боротьби, яку веде український нарід, як боротьби за правду і свободу світу.

Доки національна Україна не матиме змоги мати амбасадорів у поодиноких демократичних країнах, доти цю почесну роль виконуватимуть українці — громадяни цих країн.

Попри це незвичайно важливою залишається справа матеріальної допомоги визвольній українській боротьбі, допомоги УНРаді та її органам зокрема. Українці американських країн єдині можуть сьогодні таку допомогу дати. І тому розгорнення широких і ефективних збіркових акцій та придбання відповідних фондів на яких могла б опертись визвольна дія, є другим і останнім важливим завданням еміграції в Новому Світі.

Ми віримо, що ці два завдання американські українці виконають з честю, даючи ще один, найбільший доказ своєї солідарності з українською визвольною боротьбою, та відданості, так дорогим для американського громадянства, ідеалам свободи.

Хай же новий етап нашої боротьби буде етапом найбільше посиленої, плянної, безкомпромісової й жертвенної боротьби за здійснення наших святих Ідеалів!

В. Шемердяк

Нова Українська Еміграція в Америці

З певної віддалі часу маємо можливість хоч до деякої міри оцінити всі явища, пов'язані з прибуттям нової української еміграції на американську землю. Від двох років, кожним кораблем що привозить емігрантів до Америки, прибуває хоч декілька українців, та в висліді маємо в усіх густіше заселених українцями осередках, менше або більше число нових емігрантів.

Як і слід було сподіватися, тісне співжиття й співпраця не стали так дуже скоро осяжними, як це могло здаватись тоді, як

ще наші земляки в Америці не оглянули нової еміграції, а українські утікачі тільки зо скромних газетних вісток і листів довідувалися про Америку. Самозрозумілим отже треба вважати факт, що різниця в суспільно-політичних відносинах, яка слідна на кожному кроці коли порівнювати європейські відносини з американськими, вплинула в великій мірі на створення короткохвилевих дисонансів. Кожному ясно, що остання численніша хвиля української еміграції до Америки мала місце після першої світової війни.

Й коли прийшлося зустрінути людям українським знову, то між ними лягла не менша, як двадцятирічна прогалина. Правда, безупинну приїжджали до Америки українці, та це не була на масову міру еміграція, й вона зараз же танула серед українського моря в Америці, та навіть без сліду миналася на тлі американського Вавилону рас, народів і племен.

Тепер, якщо корисно розвинуться умовини й буде між українцями обох континентів тривати узгоджена співпраця, то можемо сподіватися нової хвилі масової еміграції. Її прикметою знову буде те, що стало прикметою кількох хвиль українських мандрів за море. Вона іменно захоче, витиснути своє ду хове п'ятно і, в міру тих процесів, що зайшли в національному українському організмі на землях України, захоче причинитися до розбудови чи навіть перебудови стилю життя американських українців. Ніхто не в силі цього заперечити, що американська вітка української національної спільноти не мала протягом тридцяти років спільних переживань з рештою українського народу, а скромні досить нитки, які вязали американських українців з українцями в Україні, порвалися з хвилююю вибуху другої світової війни. Не маючи джерел для постійного оновлення й крокування поруч з рештою українського народу, українська еміграція в Америці живе українським життям з перед двадцяти років, таке-ж поняття винесене звідтам має й про сучасну Україну.

Отак, при зустрічі зо своїм "учорашнім днем" нові українські емігранти, що винесли з сучасної України живе її дихання, не можуть відразу заакліматизуватися й знайти дорогу до українсько-американської громади.

Треба жаліти того, що ніхто не збирається шукати найбільше цікавої синтези, бо ж годі заперечити, що й тут є повно корисного й новаторського, що сполучене разом може дати прекрасні плоди.

Це, що кидається в вічі при розгляданні досьогоднішнього життя американських українців, створює певні рямці цього життя. Воно має вже свої, творені десятиріччями, форми, власний стиль, протікає неначе річка схоплена стрімкими берегами. Багатьом здається, що життя це могло прибирати другі форми, але твердження таке не матиме свого оправдання, коли над ним застановитися. Американські українці мають життєвий досвід, вони зустрічалися вже з всякого роду труднощами американського побуту, й знають як всі ці гордіські вузли розв'язувати. Поминаючи такі, як знання мови, суспільної структури й способу думання чи так би мовити "ритму життя" американського континенту, його цікавих і часом дивних прикмет. Стара українська еміграція — це здавна врісші тут і твердо закорінені піонери, що заплатили довгими роками завзятих змагань за свої сьогоднішні позиції.

Нова українська еміграція тих всіх прикмет чи пак властивостей не має, вона приходити свіжа, часом на багато інакше думаюча, може й не підготована належно до своєї ролі.

З тих українських емігрантів багато запалу, охоти допомогти в національно-громадській праці американським українцям, спільне їм всім бажання причинитися до визволення української землі від московського большевизму. А далі нова українська еміграція неподатна на залицяння московських сватів будьякої краси, тобто не має тяготіння до москвофільства ні старшої дати, білої краси, ні сучасної червоної. Вона в цілому національно свідомо й її національні почування та патріотизм розпечені до білого. Часом ті чи інші причини, як це дається завважити, викликають де-не-де локальні непорозуміння, що мають проминаючий характер, і не мають іншого коріння як свої власні вартості й охоту принести найбільше користи своєю працею національній українській спільноті в Америці й поза нею.

Тепер є змога побільшити чисельний стан українсько-американської спільноти, що і хто знає чи коли трапиться така друга нагода. Українська еміграція в Америці може бути тільки одна й мусить мати спільну мову та спільні цілі. Десь — там може кимось творені границі поділу на стару й нову еміграцію є штучні, дивні й з точки зору національних інтересів небажані. Коли хто прочитає московську пресу, що виходить тут навіть в українській мові (на зразок двомовної преси в підсоветській Україні), то комуністична малоросійська сваха роздуває до небудулої величини ці природні зовсім прогалини та хоче доказати наївному читачеві пляновість такого явища. А поруч з тим московські шовіністи мов і не бачать, як дуже далеко від їхніх перестарілих молебнів до Марксової борода — відійшли недавно виїшовші з України люди. Московські шовіністичні організації, що в них знаходяться москвофіли старої й нової дати, не поповнили своїх ячеек ні одним новим емігрантом. Це й не станеться в майбутньому, бо ж кожний новий емігрант зустрічався око-око з советською дійсністю й має вже незмінне до советизму відношення.

Нова українська еміграція не є ще в такому чисельному відношенні до старої, щоб могла відігравати вирішальну роль. Вона може мати доповнюючі й допоміжні функції в національному організмі американських українців. Життя само так цими справами кермує, а добра воля й взаємне розуміння, та свідомо розв'язка й прискіплення процесу однаковіння, будуть доказом зрілості обох сторін, що зможуть швидко й без перешкод стати зовнішньо об'єднаним монолітом, в якому поєднається реалізм і досвід давньої еміграції з ідеалізмом, запалом й активністю молодшої. Цей процес проходить уже на наших очах і треба нам усім докласти якнайбільше доброї волі й праці, щоб завершився він здоровою і потрібною синтезою.

Галина Лащенко

Чужинці і Ми

(Лист з Європи)

Невесела доля тих, котрі примушені жити далеко від своєї батьківщини і не можуть туди повернутися — доля вигнанців з рідного краю. Але життя йде вперед, треба знайти своє місце там, де з бігом трагічних обставин ми опинилися, знайти зв'язок з тими людьми, де ми будемо жити. І разом з тим не загубити себе, своє "я", своє національне обличчя. Не забувати ні на хвилину, чого ми тут, нашого призначення, нашої місії. Бо цю місію маємо всі, не лише ті з нас, котрі займаються політикою. Тільки кожний її може виконувати по-іншому, в міру своїх сил, здібностей, віку, фаху. Коли перед війною в Празі, на конкурсі славянських танців в великій залі Люцерна, українська молодь притягла до себе увагу цілої залі чудовим виконанням українських танків, а югославянський посол не хотів вірити, що це був виконаний народний танець студентами й студентками, а не фаховими артистами балету і сказав, сидючи у себе в льожі: "Але це є балет". Українська молодь виконувала своє завдання.

Коли інша балетна група в Парижі вдалим виконанням українських народних танців, викликала в залі гучні оплески, а захоплені французи (до речі, дуже холодні до українського руху) кричали: "Віва ль Україне!" — наша молодь робила своє діло.

Коли український хор на фестивалі пісень в Празі 1928 р., куди зіхалися усі славянські хори, був визнаний найкращим, українці робили своє діло.

Коли українська письменниця Наталена К., родом не українка, але одружена з українцем, тепер вже померлим публіцистом, купили селянську хату і невеличкий кавалок землі і почали загосподарюватись, сусіди, — чехи, дуже непривітно зустріли новоприбулих. На їх погляд емігранти могли наймати кімнату, чи скромне мешкання, але осідати на землі, заводити господарство, цього вони не сміють робити, на це вони "чужинці". Сусіди бачили, як тяжко було працювати на землі новоприбулих, котрі ніколи фізично не працювали і були вже старші люди. І вони не тільки ніколи не допомогли їм, а навпаки, де могли, шкодили. Але все-таки письменниця з чоловіком не втрачали завзяття, не вступали з сусідами в непотрібні суперечки, а вперто і тихо робили своє діло. І коли чоловік письменниці помер, вони багато у чім допомогли їй. Вона і її чоловік теж робили патріотичне діло, створюючи про себе добру opiniю, а тим взагалі добру opiniю й про українців.

Ми мусимо пам'ятати, що відірвані від батьківщини, ми маємо за те тут те, чого не мають українці, котрі живуть на рідних землях — **свободою слова**. А слово завше, від коли стоїть світ було, є і буде великою силою, міцною зброєю в руках людини.

---"О, слово, будь мечем моїм! Ні сонцем

стань, в горі спинися" — сказав О. Олесь. На своєму Ювілеї в Празі 1943 р., дякуючи за всі привітання, Олесь сказав, що не може це брати на себе, бо він лише скромний робітник слова і це свято є лише святом українського слова.

Це "слово" може бути на письмі, але може бути й усним. Воно може заповняти сторінки наших часописів і журналів, промовляти до читача окремими виданнями, може звучати в чужинецькій пресі цілого світу, оповідаючи іншим народам про трагічну долю України, про її боротьбу, її ідеали, про все те, що мусить знати про Україну цілий світ. А світ знає про нас так мало! І часто так невірно розуміє наші завдання, нашу мету. Бо знає про нас не від нас самих, а від наших ворогів, які навмисне поширюють про нас невірні чутки. То вони роблять нас якимись милими провінціональними хохлами, здібними до співу, танців і усякої "етнографії", але не здібних до самостійного державного життя. То якихось "унтерменшен", нижчої раси, яких задовольнять найпримітивніші умови життя і котрих досконало можна використовувати до тяжких праць, як роботів. То роблять з нас якесь розбійницьке плем'я, яке вносить в життя цивілізованої Європи своїми бунтами й погромами лише небажаний хаос, розбійницьке плем'я, яке треба міцно держати в ярмі в інтересах світового миру. Першими роблять нас москалі, другими німці, третіми поляки. До них приєднуються й інші. Таким розбійницьким племенем представив нас свого часу на судовому процесі в Парижі злочинний вбивник Головного Отамана Симона Петлюри, Шварцбарт, і був виправданий. Бо ж він шляхотний месник свого народу і вбив "бандита". З того часу пройшло багато літ, 22 роки. А чи ж знає світ сьогодні, що той "бандит" був національний герой, борець за волю великого народу, такий як Домбровський, Гарібальді, Масарик і інші...

Хто знає сьогодні в світі про ту боротьбу трагічну, про ті страшні жертви, які принесла в останніх війнах Україна? Часто доводиться чути: українці мордували поляків на Волині. Але, що поляки мордували українців — про це мовчать. Що невдоволення українців польською політикою на українських землях і несповнення поляками їх обіцянок, могло справедливо викликати серед українського населення ненависть до поляків, про це не думають. Бо поляки зуміли створити про себе в світі легенду, хоч теж, як і ми століттями були бездержавним народом. В очах світової opinii вони були маленький героїчний нарід, що так вперто і довго боровся за свою волю.

А ми? Наші великі жертви лишаються безіменні. Наші герої які заслуговують на легенду, лишаються світу невідомими. В Чехії німці зни-

щили село Лідіце і скільки через це галасу зуміли зробити чехи на цілий світ. Скільки про це вже писалося у пресі, скоро після кінця війни з'явився про Лідіце фільм, скоро з'являться романи, повісті. А тимчасом Чехія це країна, яка не воювала і найменше від усіх країн потерпіла в цій війні до її закінчення 1945 р. А хто знає про нашу боротьбу, про наші в тисячу разів більші жертви? Світ не бачить цього, чи не добачає. А земля наша набухла від крові, як ні одна країна на земній кулі. Земля кличе до боротьби, до боротьби нас усіх з найбільшим напруженням духових і фізичних сил не лише в часі війни, але і в часі миру. Бо чи ж має право на відпочинок недержавний народ, який хоче стати державним? І чи ж наша батьківщина живе тепер "в мирі"? Ні вона живе тепер гірше, ніж багато народів за часів війни. Інакше будуть знову гинути країні наші люди, а ми лишатимемось далі "народом в кайданах". Творимо ж легенду про свій власний край, про свою чарівну але сплюндровану Україну. Вона прекрасна, багата і може стати могутньою. І живучи далеко від неї серед чужинців, творимо про неї легенди. Хай цілий світ знає про її титанічну боротьбу, що точиться вже століттями. Хай цілий світ знає про наших визначних людей, про їх працю і їх жертви. Хай світ знає про наших героїв, які вміли боротись і умирати за свій ідеал не гірше від героїв античних. Тільки один гетьман Мазепа ширше відомий у світі. Але як?... Як вродливий паж при польським королівським дворі, відомий своїми любовними авантюрами. Правда А. Пушкин торкнувся найвизначнішого моменту життя великого гетьмана в своїй поемі "Полтава". Але у Пушкина український патріот гетьман Іван Мазепа стає "злодеєм", "Іудою", котрий "не ведає святини", "кровь готов он лить, как воду" і "что нет отчизны для него". Ні, правдивого Мазепи, трагічне життя котрого надалось би до пера Шекспіра, світ не знає ще.

Що є причиною цього? Наша бездержавність. Це є головна причина того, що нас у світі так підцінюють. Але є ще причина інша. В нас нема того **найбільшого напруження**, яке потрібно для конечної перемоги. Ми надто дбаємо про свої кар'єри, про посади, про свій щоденний добробут, забуваємо, що перед нами стоять цілі й обов'язки більші. Забуваємо те, що знали вже в стародавні часи. "Як жили давні князі і мужі їх та як обороняли руські землі і приймали під себе чужі країни. Бо ці князі не збирали багату маєтків..." (Із стародавнього Временника) Сумно і дивно буває спостерігати, як наші люди сваряться за дрібні посади нашого випадкового таборового життя. Бо це все таке мале, таке незначне і тимчасове, по зрівнанню з тою трагедією, що переживає наш народ, який колись поставив і нам питання: — "Що ви зробили там закордоном? Чому навчилися ви, що так ба-

гато базили? Розповіли ви світові про нашу недолу? Зеднали нам союзників? З чим ви прийшли до нас?"

Тимчасом ми живемо на очах у чужинців. І від нас залежить чи будуть вони нас поважати? Чим можемо ми їм на вигнання імпонувати, щоб відразу кидалось в очі? Бо ж не всі з них глибше студіюють нашу культуру, наші звичаї, нашу мову. Хорovým співом? Але ж Гавайські танці теж чарують чужинців. Не хочу цим знижувати великого значення української пісні. Пісня є сильна наша зброя, але ж дисципліна і єдність між нами є зброя сильніша. Перша показує лише талановитість нашого народу, його глибоке мистецьке залякнення, друге вказує на державний характер.

Колись я балакала з одним французом, що довгий час жив в Африці у французьких колоніях. Він оповідав, яких цікавих і освічених людей він зустрічав серед муринів, яке оригінальне їх мистецтво.

— "Так чому ж ви, французи, не даєте їм самостійності? Хочете їх використовувати?"

— "Не тому лише, але до самостійності вони ще не вирости".

— "Але ж ви тільки що так вихваляли їх".

— "Вихваляв, не перечу. Але при всій їх талановитості і оригінальності, вони ще не мають головного — державного характеру".

Більше допоміг один одному, бо інакше, як казала Леся Українка, прийдеться загинути у вигнанні чужою-чуженицею в неславі".

Якось мені сказав один москаль: "Естонці мають усього один мільйон населення, але їх домагання самостійності більше імпонують, як ваші. Бо вони всі як один хотять незалежної Естонії. Ви ж, українці, не маєте одної міцної волі до цього. Одні з вас цього хотять і, як треба, за це героїчно гинуть; інші хотіли б цього, але як дійде до необхідності чимось для цього пожертвувати, відсовуються на бік, тікають в своє **приватне життя**; інші знов, хоч і вважають себе з походження українцями, але наперед не вірять в справу, їх лякають усі передбачені і непередбачені труднощі, і тому вони і не пробують за це боротися".

А гляньмо сьогодні на Англію. Втоплена війною вона не дозволяє собі на відпочинок, а працює відразу після війни ще з більшим зав'язанням, бо бачить конечність цього. А тимчасом, коли рахувати початки нашої князівської держави з IX ст., то тоді ж було утворено англійське королівство (Егбертом), тоді ж — а не раніше. Що створили вони за цей час, а що доказали ми? Вони зуміли побороти усобиці, хаос. Ми не навчилися цього ані в XX ст. за XI віків. А тимчасом наша доля залежить від нас самих. Від моральної стійкості нашого народу, та політичного розуму нашого проводу. (Докінчення буде)

„Советська Культура Йде Вперед...”

1.

Московська компартія завжди вповні розуміла значення культурної ділянки і на неї від самого початку своєї дії звертала окрему увагу. Сьогодні москалі вповні розбудували свій “пролеткульт” і поставили на службу пропаганді. В недавню початому новому наступі Москви на всіх фронтах політичної війни культурна ділянка відіграє першорядну роль.

Нераз зустрічаємо думку що всякий тоталітаризм знаходить багато послідовників в колах т. зв. інтелігенщини.

Большевики це добре знають і знають також, що інтелігенція — це ключова позиція в кожному суспільстві, й тому на цьому відтинку потискаю всі пружини.

Радіо, преса, книжка, фільм, сцена, концертна зала — все взято під увагу, й на всіх мовах світу Москва трубить до наступу на ворожий їй світ. Перечислені минулого року культ-робітники, що вже стали фактично політ-робітниками, захлинаються боевими кличами. “Являючись законним спадкоємцем всього кращого й передового, продовжуючи традиції великих московських клясиків — советська література йде вперед, йде вище, все більш розкриваючи свої невичерпні можливості” — проголошує напередодні “великого жовтня” “Литературная Газета” (ч. 51 з 1.XI. 1947). І під цей бойовий рекламний вереск на всіх языках все затрубіло про незрівнянність советської, тобто московської, хоч і багатомовної літератури.

“Найбільше завдання сповняє советська книжка в моральній ділянці, розбуджуючи в читача захоплення зусиллям на користь суспільства, в ім'я добра, поступу, допомоги” — підголосником підспівує Марер у Відні (“Stimme der Zeit”, ч. 2/3). Отже за мораль бється лише советська література, а несоветська дише розкладом. Але в першу чергу бється сьогодні советська література за піддержку політично-пропагандивного наступу, що його недавно почав прокураторським тоном Вишинський. У нас ще в пам'яті т. зв. антивоєнна пропаганда Кремля 20-их років. Для змучених війною народів це дуже солодкі помадки, й ними знов взялись годувати світ кремлівські гангстери. Але цим разом з більшою консеквенцією і широким фронтом всіх союзних і ще не зовсім союзних народів.

Білоруський орденоносець Якуб Колас заявляє: “На пленарному засіданні ОН виступає наша білоруська делегація на чолі з тов. Кісельовим... Хіба це не прямий обов'язок білоруських письменників допомогти дипломатичним представникам республіки в їх боротьбі за мир, в їх демаскуванні імперіалістичних авантюристів?” (Лит. Газ., ч. 44 з 8. X.1947). Ця заява Коласа була лише повторенням генеральної лінії сучасного етапу, яку приписано тепер письменникам СРСР і яку вони виконують стахановськими темпами. Ча-

стина завдання “досрочно” виконана до річниці октябрської революції. Пригляньмось деяким продуктам.

2.

В центрі уваги Вишинського, тобто Політбюро, стоїть сьогодні Америка. В першу чергу “реакційні” (а що не реакційне, що не комуністичне?) кола Америки підпадають під обстріл. Це ж в Америці наказано перевірити деяких державних урядовців щодо їх симпатії до тоталітарних систем. Це, очевидно, бе по комуністах. А хто такі комуністи?

На це відповідає “Литературная Газета” (ч. 50 з 29.X.1947): “В комуністах втілено сьогодні все чесне, сміливе, поступове. Коли ти хочеш бути певним завтрашнього дня, коли хочеш бути горожанином вільної держави, коли не хочеш чистити черевики багатим чужинцям — покладайся на комуністів. Коли хочеш демократії і миру, коли тобі дороге життя твоїх дітей... — прислухайся до голосу комуністів. Коли ти хочеш, щоб у віках збереглась самобутня культура твого народу (ота сама самобутність української культури — непростимий гріх — О. Жд.), коли не хочеш, щоб все створене поколіннями вчених, поетів, будівничих було залите хвилею штандартного “американізму” — іди за комуністами”. Америка не хоче йти за комуністами, тому “Известия” (ч. 255 з 29.X.1947) твердять, що вона йде назад до деспотії, і тому сьогодні в Москві твориться окремий літературний жанр: антиамериканська література.

На старті першим був К. Сімонов зі своєю песою: “Русский вопрос”, що пішла на безконечну кількість сцен СРСР і появилася в різних мовах при допомозі тих чи інших “незалежних” чи “демократичних” видавництв. В цій песі представлені американські журналісти, видавці й їх службовці. Як представлені?

З одного боку ціле це середовище — це публічний дім, як у фізичному так і в моральному відношенні. Забріханість, продажність, жадоба грошей і вигід, хочби коштом власних переконань, — ось їх головні прикмети. Видавці потребують оббріхувати СРСР — журналісти це роблять задля грошей. Герой пєси не хоче продати свого сумління, не хоче написати протисовєтської книжки, бо він знає, що СРСР стоїть тільки за мир. Його за це руйнують матеріально, але він не ломиться, бо вірить, що існує друга Америка, справжня Америка — прихильна до СРСР. Пєса зроблена незвичайно примітивно й плоско, але “допомагає дипломатам боротись за мир” — і тому славиться як справжнє мистецтво.

Останньо той же самий Сімонов, що вже став “спецом” в американських справах, написав повість: “Дым отечества”, де також “розкриває всю гниль капіталістичної Америки” і старається довести, що американці ніколи не були справжніми союзниками, а зав-

жди були ворогами, бо не віддавались беззастережно в лапи Кремля. "А всі наші приятелі з застереженнями в решті решт найчастіше оказувались ворогами", — каже його герой Басагрін.

Компромітація бувших союзників займає тепер багато місця в советській літературі. Витягується тепер те, що колись писав Маяковський про Америку ("Stimme der Zeit", ч. 4), пишеться про жахливе положення американських ветеранів війни (ibidem) і т. д. Юрій Герман написав повість "Союзники", в якій знаходимо таку сцену: на советську базу за полярним колом приїздить делегація союзників обговорити справу прислання летунської частини на допомогу москалям. При обговорюванні справи виявляється, що для союзників найважливіша справа — це справа садовини і публічних домів, що очевидно викликає обурення всіх советських людей такою гнилою капіталістичною гидрою.

Марк Донской — автор фільму "Радуга" (за повістю Ванди Васілевської) доводить, що ген. МекАртур, будучи союзником СССР, думав його експлуатувати фінансово, а коли це виявилось неможливим, став його ворогом.

Г. Мдівані друкує спогад про день 25.V. 1944, коли німецькі літаки збомбардували й оточили печеру Дервар, де перебував Тіто зі своїм штабом. Зі спогаду недвозначно виходить, що місце побуту Тіто зрадив німцем член англійської місії, Рандольф Черчил. А чому? Тому, що всім було ясно, що "маршал Тіто не дозволить англо-американським імперіялістам поневолити народи Югославії" ("Лит. Газета", ч. 48 з 22.X.1947 р.).

Якийсь хахол, Юрій Гордієнко, в тій же газеті (ч. 50 з 29.X.1947) пише про бувшого союзника:

Плывет на платформах корейская соя,
И рис, и пушистого хлопка тюки,
Мелькают крылатые каски конвоя,
Кривые улыбки, прямые штйки,
Гудят под колесами звонкие рельсы,
И стонут и сетуют сталью литой:

"Ко-рей-цы!

Ко-рей-цы!

Ко-рей-цы!

Раздавлен ваш край вашингтонской пятой."

(“В Южной Корее”).

Ленінградські театри ставлять комедію Євг. Петрова: "Остров мира", що спирається на цитату з промови Вишинського про підпалювачів війни.

3.

Та не лише Америка стоїть під обстрілом. Советська пропаганда спрямована на те, щоб довести, що дійсно лише комуністи "втілюють все чесне, сміливе, поступове". При okazji процесу катів конц. табору Саксенгаузен в Берліні довідуємось, що лише комуністи судять воєнних злочинців, а в західних зонах їх по голови глядять. Аж недобре стає, читаючи те все: і за кого вони мають всіх

своїх читачів, коли виписують такі нісенітниці?

Лише одне ч. 44 московського часопису ("Лит. Газети" з 8.X.1947), органу правління Союзу советських письменників СССР, містить статті: 1) Ванди Васілевської — "Криваві гроші" — про фінансування англійцями польського підпілля, 2) Б. Кандідова — "Приятель фашизму Пій XII" — про "спілку Пія XII з гітлерівськими катами", і 3) Б. Биховського — "Скандальна філософія" — про "розклад і упадок" французької філософії. А поруч стаття про літературу, що "освітила світ" — очевидно московську.

Лише московська література малює справжню людину. Лише вона стоїть на сторожі вселюдських ідеалів — свободи, миру й демократії. Лише вона є джерелом советського патріотизму, патріотизму — де любов до Росії зв'язана з почуттям її місії звільнити світ від насилля й неволі.

Лише "советська людина" — людина-творець. Лише ця людина здібна на оптимізм, бо вона прямує не до грошей і нищення, як людина західного світу, а до любови й перемоги добра й альтруїзму. Тому "советська людина" має непереможний оптимізм, якого першим джерелом є советська література. (А. Адаліс: "Творці життя" — "Лит. Газета", ч. 48).

Так само передову науку має лише СССР. Це тисячу разів ствердили члени Академії Наук на переджовтневих зборах. Це стверджує і Г. Коновалов в новому романі "Університет" ("Октябрь" чч. 6, 7, 8). Роман Коновалова має представити советське університетське середовище. Оце багатонаціональне, з пошаною всіх народів, їх самобутніх культур, що має показати, як наука завдяки жовтневій революції стала здобутком всіх народів. Це мало бути в романі сказано, а що сказано? А сказано, що комуністи — носії нової, справжньої моралі, а советські університети — носії розвитку російської філософії, яка являється справжньою філософією, а західня філософія — це, поза Марксом, Енгельсом і ще може Дарвіном, псевдофілософія.

Так доводимо до суті цілого наступу: чи він завалить капіталізм, чи не завалить, а підносячи московську культуру як найвищу, найкращу і т. д., русифікацію "визволених" народів таки приспішить.

4.

У читача напевно повстає питання: що ж робить тепер українська советська література?

Що? Вона підголосником підспівує тому, що їй диктує "Литературная Газета" з Москви. Як література провінційна, для місцевого вжитку, українська література не ангажується в "закордонну акцію".

Як підтверджує Л. Серпінін (політрук з "Известий" для української літератури), головними темами української літератури являються не світові проблеми, а проблеми внутрішнього порядку: останньої війни і повоєнного будівництва. Малишко написав поему "Про-

метей" (Сталін), О. Гончар — "Знаменоносці". Первомайський написав віршовану поєвість з часів війни — "Молодість брата".

На сценах перше місце має пєса О. Корнійчука про повоєнне будівництво: "Приїздить у Звонкове". Тут показане колхозне село й іде жорстока розправа з відомими з минулорічної чистки: 1) "низькопоклонством перед буржуазною культурою Заходу", 2) настроями післявоєнної передишки, якої не сміє бути, і 3) з рецидивами українського буржуазного націоналізму.

Як не стараються українські письменники й взагалі робітники культури догодити Москві, а всеодно нічого не виходить. От Ігор Савченко, як пише "Радянська Україна" (ч. 174), вже другий орден добуває, крутячи фільм про стратегічний геній Сталіна: "Третій удар". Ось всі письменники Дніпропетровська й Криворіжжя пишуть про шахти, про заводи, про "Авгострой". Дмитро Ткач пише про флоту, Бєйлінов про металургію "Придніпровя" — а всеодно щось в Україні не так.

Коли читаєте "Лит. Газету", а в ній про московську літературу, то там і передова, і чесна, і найкраща, і висока, і праця письменників кипить. А коли читаєте про українську літературу, то чи це буде "Радянська Україна", чи "Правда України", чи навіть "Известия" — всеодно щось в Україні не так. І над молодняком не працюють як слід. І журнали не елад, і клуби не справляються.

Корнійчук розпинається вже навіть в московській газеті "Правда України", що всі письменники України, від Фейбесовича до Вишні, присягли ще мин. року виконати всі завдання партії і покаяться за вказівками Жданова, а от і сам Корнійчук мусить признатись, що в українській літературі все зявляються "рецидиви буржуазного націоналізму" та й годі. І от навіть у письменників, які про націоналізм навіть поняття не мають.

І от поклявся Корнійчук під бурхливі оплески за всіх письменників України, що вони, повні любови до великого Сталіна, під керів-

ництвом ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У віддадуть всі сили на створення книг гідних... советської літератури — найідейнішої й найпередовішої в світі ("Правда України", ч. 160). І взяли письменники за роботу.

Взявся за роботу й Ю. Яновський, що довго мовчав, як зі злобою пише прокуратор А. Борщаговський ("Лит. Газета", ч. 44). Аж врешті не лише написав, але й видав повість "Жива вода", що малює життя в повоєнній Україні й охоплює широку проблематику "від колхозу до шахт Донбасу", від "цехів заводу до Нюрнберзького процесу". А що вийшло? "Яновський опинився по пояс у ржавій болотняній воді". Вдався йому, пише прокуратор, лише малюнок переселених з Західної України родин, що "виросли в буржуазному режимі", а тепер вростають в колхоз. Вдався малюнок їх різности від колхозників, їх побуту, їх одєжі, мови. Словом — вдався малюнок людей ще не зломлених советською дійсністю, що ще мають своє обличчя без наказаного "ентузіазму". А решта? "Це фізичні й моральні виродки". Партієць Карпо — це "розложена морально людина". Інваліди війни не мають допомоги від держави. "Українські банди" в Яновського не вплив куркульства і т. д. Словом: Яновський подав в повісті "фальшиву видумку", а не дійсність. Мова повна архаїзмів! Дівчину порівнює він (без іронії!) з князівною і взагалі вживає безліч "реквізитів націоналістичної романтики". "І буржуазний обєктивізм і націоналістичні помилки свідчать про наявність по-всех ідейних прогрівів в творчості Яновського" — закінчує московський прокуратор.

Ми не хочемо повторювати свого часу сказаного про трагедію калік. Але не можна не підкреслити факту, що Україні не може вирити серця навіть Москва. Що націоналізм лежить в крові й висить в повітрі. І тому Москва так спішно переводить винищування біологічної субстанції українського народу й так прискорює повну москалізацію. Послідовне збивання української советської літератури до позему абсолютно провінційної — не останній в цьому засіб.

Ю. Микола

Україна в Боротьбі

(Продовження)

ТРАГЕДІЯ ЗА ЛІНІЄЮ КЕРЗОНА

Найбільшу трагедію 1945 р. пережили ті українські села, що опинилися на захід від т. зв. лінії Керзона в межах польської держави. Згідно з умовою між урядами советської України і Польщі, всі українці з тих земель мали бути шляхом обміну переселені в советську Україну. Таким чином большевицький уряд віддав на завжди Польщі ті землі, що споконвіку були заселені українцями і де польський елемент був у незначній меншості, як напр. північна Сокальщина, Холмищина, Перемищина чи

Лемківщина. Одним почерком пера большевики вирішили на користь Польщі завзяту боротьбу, яка на протязі століть велася з нерівними силами за збереження українського характеру цих земель. Не зважаючи на всі моменти переваги в цьому питанні, ані старій королівській Польщі, ані поверсальській Польщі не вдалося зничити українського характеру цих земель. Українське населення міцним форпостом берегло західні етнографічні кордоні України. Щойно під натиском сили, боронячись до останку, ці форпости були зліквідовані.

Большевицьке насильство над цими землями не оправдується ані історичними, ані етнографічними міркуваннями. Створений насильно новий кордон між Польщею й Україною в ніякому разі не розв'язує також польсько-українські кордонні проблеми, лише навпаки ще більше їх ускладнює. Творячи цей кордон, большевики не оглядалися на інтереси українського народу, як не оглядалися також на його інтереси, довівши при допомозі польської влади до масового виселення українців з цих земель. Большевицька і польська пропаганда говорила, що йде тут про обмін населення. Однак властива мета того "обміну" виявилася тоді, коли примусово виселено на Мазурщину понад 50,000 українців, які не хотіли репатріюватися до Советського Союзу. Очевидно йшло тут про ліквідування українського визвольного руху на захід від лінії Керзона.

Коли перша акція переселювання українців з-поза лінії Керзона до СРСР у вересні 1945 р. не дала наслідків, бо ніхто не хотів їхати на схід, тоді польська влада почала в січні 1946 р. при допомозі війська й поліції примусове виселення.

Командир одного з відділів УПА —
В. Бурлака-Шигельський

У половині 1947 р. світ довідався з офіційних комунікатів польського й "українського" советського урядів про закінчення акції обміну населення між Польщею й Українською РСР. Але світ нічого не знає про те, скільки людських жертв коштував цей "обмін", скільки господарств при тому було спалено, скільки сіл перестало існувати.

Так напр. 24.I.1946 р. під час примусового переселювання польське військо спалило в селі Вислік 22 хати і вбило при тому 4 особи, в тому 2 дітей; 28.III.1946 р. спалено повністю село Кожушне і вбито 40 осіб; 29.III.1946 р. спалено село Карликів, Прибитів і Височани; 31.III.1946 р. спалено село Середнє Велике.

Такий кривавий балаган лише одного тижня. Ці дані ще не повні і не доведені до останнього часу. Але й вони дають образ того, що

діється на українських землях. Сьогодні на великих просторах, де колись процвітало українське життя, існує пустеля.

Безконечна мережа актів ворожого насильства, знущання й злочину, як безконечна та ріка крові, яка на протязі останніх десятиліть пливе українською землею. І те, що якраз сьогодні, в добу поступу й гуманності, в добу проголошених великих кличів про свободу й права людей і народів, тисячі й мільйони людей умирають і мучаться за те тільки, що хочуть бути вільними людьми — цей факт є ганьбою для всього людства, яке мовчки цьому приглядається.

Ми певні, що колись у свій час московський імперіялізм і большевизм, як система, будуть засуджені світом, як свого часу засуджений був гітлеризм. Українському народові судилося першому й довгі роки одинокому витримати весь тягар боротьби проти тієї злочинної системи. Не зважаючи на весь терор і знищення, боротьба та не припиниться, хоч може міняти свої зовнішні форми. У цьому доказ великої духової сили української нації, її посланництва у світі.

БОЛЬШЕВИЗМ І УКРАЇНСЬКИЙ ПОВСТАНСЬКИЙ РУХ

Вертаючись у 1943-44 рр. на залишену німцями територію України, большевики зустріли те, чого вони найбільше боялися й проти чого безуспішно боролися на протязі більше 20 років. Це було пробудження серед українських мас прагнення до соціальної і національної свободи, що виявилось в ліквідації всіх форм большевицької господарської й політичної системи й шонайважливіше — в явній збройній боротьбі повстанських сил у ім'я вільної української державности.

Тому нічого дивного, що нове закріпачення України відбувалося на різних українських землях по-різному. Тоді як на Східній і Центральній Україні большевики почали відразу відновляти зрушену війною колгоспну систему й усі інші форми господарського й політичного життя у передвоєнних, а то й ще гостріших формах, то на Західно-Українських Землях вони, залишивши на початках суспільні форми життя майже недоторканими, свій перший і головний удар спрямували проти революційно-визвольного руху.

Лише одне було спільне в діяльності большевиків на всіх українських теренах, а це — широке розгорнення сітки НКВД і негайна відбудова в першу чергу... в'язниць.

Не припадковим є це, що напр. в Тернополі, що був цілком знищений під час боєвих дій, одним з перших будинків був відбудований будинок в'язниці. Школи й лікарні ще довго після того не мали приміщень. Подібне діялось по всій Україні.

На зліквідування повстанського руху, большевики кинули всі засоби. До досить нерівної боротьби проти себе станули дві сили: з одного боку велика матеріальна сила большевиків, — з другого боку — повстанці. Один з колишніх учасників повстання так харак-

теризує те співвідношення сил на фронті революційної боротьби українського народу:

“По боці большевиків багатотисячні загони НКВД, різні військові спецвідділи, вишколені й призначені до боротьби з партизанами, цілі дивізії військ Ч.А. разом з усією їх технікою, керовані досвідченими генералами. По боці українського революційного підпілля — кілька десятків тисяч української, найбільш патріотичної молоді, яка ще вчора сиділа по школах, за книжками, кілька десятків тисяч повстанців, озброєних лише крісачи, гранатами, пістолями. Кілька десятків тисяч повстанців, яких командири в останній своїй масі ще лише вчора були гімназистами, селянами, робітниками і здобули свої кваліфікації не у військових школах, а в огні безпосередньої боротьби; партизанські загони без баз, без постачання, без тилу — і все це в умовах, коли закінчилася війна і ворог має незв'язані руки, все це при відсутності будьякої, найменшої допомоги ззовні. **Нерівність сил величезна. Єдиний еквівалент**

дити, що цей “вихід з лісу” мав додатні сторони: У повстанських рядах залишилися тільки ті, які справді відріклися самих себе в ім'я ідеї. Таке очищення від баласту давало, переорганізованим у малі дієві групи, повстанцям оперативну пружність і рухливість.

Большевики (“уряд” УРСР) потім ще повторювали свої “звернення” до “учасників банд”, обіцяючи амністію тим “обдуреним”, які до даного речинця зголосяться зі зброєю на НКВД і віддадуть всіх знаних їм політичних співпрацівників, усі знані їм військові підпільні таємниці, та будуть співпрацювати з НКВД.

Вже це вказує на те, що про якусь амністію, в загально прийнятому в світі розумінні того слова, не може бути й мови. Зараз після того, як деякі слабші одиниці зголосилися на НКВД, преса почала домагатися “пильности”. НКВД послухало цієї “громадської думки” і більшість зголошених арештовано і вислано на Сибір.

Так сталося напр. 27.V.1946 р. в Сте-

Воююча Україна. Большевицьке безправ'я й терор кидають українців усіх станів, віку й полу в ряди УПА, яка бореться за звільнення української землі від червоних окупантів.

усіх персваг, які мав по своєму боці ворог, — це фанатична віра українських повстанців у правоту справи, за яку вони боряться”.

Большевики, знаючи добре з попередньої практики, наскільки сильний є той еквівалент віри в правоту справи по стороні повстанців, поспробували з початку знищити ту віру шляхом різного роду пропагандивних листівок. Всім тим, що зголосяться з “повинною”, обіцяно прощення і влаштування на працю.

Ці заклики мали свою притягаючу силу для багатьох тих повстанців, які в загальному пориві стихії в 1941 р. опинилися в лісі, не будучи духово приготовані до тяжких умов партизанської боротьби, зокрема з большевиками. Вони послушали закликів і пішли з “повинною” до большевиків. Всіх їх, у більшій, чи меншій мірі зустрінула незавидна доля: це арештування і розстріл, або заслання до концтабору.

Поминаючи всі відемні наслідки, які тягнув за собою такий вихід з лісу, треба ствер-

дити, що цей “вихід з лісу” мав додатні сторони: У повстанських рядах залишилися тільки ті, які справді відріклися самих себе в ім'я ідеї. Таке очищення від баласту давало, переорганізованим у малі дієві групи, повстанцям оперативну пружність і рухливість.

Большевики (“уряд” УРСР) потім ще повторювали свої “звернення” до “учасників банд”, обіцяючи амністію тим “обдуреним”, які до даного речинця зголосяться зі зброєю на НКВД і віддадуть всіх знаних їм політичних співпрацівників, усі знані їм військові підпільні таємниці, та будуть співпрацювати з НКВД.

Вже це вказує на те, що про якусь амністію, в загально прийнятому в світі розумінні того слова, не може бути й мови. Зараз після того, як деякі слабші одиниці зголосилися на НКВД, преса почала домагатися “пильности”. НКВД послухало цієї “громадської думки” і більшість зголошених арештовано і вислано на Сибір.

Так сталося напр. 27.V.1946 р. в Сте-

Почавши від осені 1946 р. на всій території України, охопленій українським визвольо-революційним рухом, більшовики почали розмішувати військові залоги силою від 20-200 чоловік (залежно від стратегічного значення пункту). В січні 1946 р. вже майже в кожному селі стояли такі залоги. Вся територія, зайнята військом, перетворилася в один військовий табір. Про розмір і характер таких облав, може свідчити наступний наказ полк. НКВД Шербини про весняну облаву на Гуцульщині 1945 року:

"1) В усі населені пункти району виставити військові гарнізони... 3) З 15 квітня ц. р. і до особливого розпорядження заборонити всім, без винятку, громадянам пересуватися у межах районів з одного населеного пункту до другого, без спеціального на те дозволу військових начальників, розміщених у населених пунктах. 4) Усіх громадян, що без вищезгаданого дозволу пересуватимуться по районах, негайно арештувати і відставляти до в'язниці. 6) Всі громадяни, у яких ховаються бандити, і ті, що ухиляються від мобілізації до Червоної Армії, негайно мусять заявити про це військовому начальникові; в противному разі їх, при виявленні у них тих, що ховаються, негайно арештувати а їх сім'ї вивезти на виселення. 7) Всі військові начальники мусять провести ретельний обшук усіх будівель, городів та місцевостей у всіх районах, щоб виявити та арештувати бандитів, які ховаються, їх посібників і тих, що ухиляються від мобілізації до Червоної Армії. Осіб, які чинитимуть опір, з н и щ и т и. 8) Членів родин тих осіб, які ховаються від радянської влади, негайно вивозити в райцентр, на збірний пункт, для дальшого виселення їх."

СТРАХ ПЕРЕД ЛЕГЕНДОЮ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ

Сьогодні ще завчасно писати історію більшовицьких воєнних операцій. Одне можна ствердити, що більшовикам не вдалося зліквідувати повстання.

Крім того лише фізична ліквідація повстанського руху має не вигідну для окупанта сторону: Убитий на полі бою повстанець назавжди залишається героєм в очах симпатизуючого йому населення й ніколи не виключена можливість, що на місце упавшого героя, з'являться інші.

Більшовики це добре усвідомляли собі. Тому теж вся їхня пропагандивна машина була поставлена на це, щоб скомпромітувати в очах населення (українських мас) цей рух в історичному минулому і в сучасну пору зокрема. У таємній резолюції пленуму волинського облкому КП(б)У з 4 жовтня 1944 р. читаємо в цій справі таке:

"...Невпинно нагадувати (населенню України — Ю. М.) про те, що ... симони петлюри, коновальці, закликали німецьких імперіалістів для того, щоб поневодити український народ, віддати його на поталу німецьким капіталістам. Про те, що всякі бандери, мельники... оунівці підтримують німецьких фа-

шистів і допомагають заклятим ворогам українського народу — німцям душити і нищити український народ.

В масово-політичній роботі необхідно викривати провокаційність і брехливість гасла українсько-німецьких націоналістів "за вільну й незалежну Україну". Необхідно роз'яснювати населенню, що... український нарід під керівництвом більшовицької партії вже завоював свою долю й суверенну державу, а українсько-німецькі націоналісти, бандери, мельники і оунівці — ведуть боротьбу з українським народом не за "вільну й незалежну Україну", а за Україну куркулів і капіталістів...

У висвітленні історії України треба рішуче поборювати спроби націоналістичної фальсифікації історії... плямувати й викривати зрадницьку агітваріодню діяльність Мазепи, Дорошенка й інших запродавців.

Пленум облкому КП(б)У звертає увагу партійних організацій на те, що масово-політична робота серед населення повинна бути сфокусована на **розклад націоналістичних банд, на виховання населення в ненависті до німецько-українських бандитів, залучення всього населення до активної й рішучої боротьби з бандитами...**" (Підкреслення наші).

Наведені резолюції найкраще зясовують головний напрямок морального поборювання українського повстанського руху. Тому теж, зловивши якогось повстанця, НКВД старається всякими тортурами змусити його зрадити військові й підпільні таємниці, видавати місця гостів повстанських відділів, подавати відомості про всіх відомих командирів і товаришів, про повстанські харчові магазини і склади зброї, про всіх тих громадян, які співпрацюють з повстанцями. Це все має на меті щось більше, як тільки здобуття відомостей для майбутніх військових операцій. Йде про те, щоб захитати взаємне довіря серед самих повстанців, і довіря до них населення.

Доведені нераз тортурами до такого залягання повстанці, усвідомивши весь трагізм свого становища й свою ганебну роль, часто в хвилині розпуки впривали зброю з рук енкаведистів і стрілялися, перерізували собі горло й артерії, або в інший спосіб поповнювали самогубство.

У советській місцевій пресі часто появляються "покаянні листи" колишніх повстанців, у яких вони каються за свої "помилки", засуджують увесь повстанський рух і, звичайно, дякують більшовицькій владі. Такі листи пишуться полоненими повстанцями під примусом НКВД.

Так поступили більшовики, напр. у випадку одного з повстанських командирів, Рудого. Рудий, хворий на тиф, попав у більшовицьку засідку. Через якийсь час появилися листівки з підписаною, нібито, Рудим заявою, в якій він кається в своїх помилках і провинках перет більшовицькою владою. Найцікавіше, однак, у заяві Рудого було те, що він, мовляв, допоміг більшовикам зловити команданта УПА — Північ, Кліма Савура. Ця заява виразно була обрахована більшовиками на те, щоб посіяти взаємне недовіря, не гово-

рячи вже про компромітацію повстанського координування перед населенням.

Большевицька пропаганда часто використовує імена українських повстанців і революціонерів для збаламучення повстанців і населення, видаючи в їх імені листівки. У такий спосіб большевики використали напр. імя видатних діячів українського революційного руху Дороша і пор. Зміюки — сина сотн. Дмитра Вітовського.

АГЕНТИ І СЕКСОТИ

Чи не найбільшою зброєю большевиків у боротьбі з їхніми противниками є широко розгорнена агентурна сітка. Большевики розбудували її до крайніх меж, офіційно підтримуючи навіть форму нового советського "героїзму" — донощитва. Всі ті, що жили в советській системі, знають десятки випадків, коли друг доносив на друга, діти на батьків, чоловік на жінку і жінка на чоловіка.

Систему агентури поспробували большевики застосувати і в боротьбі з українським повстанським рухом. Вже в часах німецької окупації на Україні залишилося багато большевицьких агентів, які працювали в гестапо, або намагалися пролізти в ряди українського повстанського руху. Зокрема ці останні мали за завдання: а) доконувати зрадницьких атентатів на видішних провідників і діячів українського підпілля, б) постачати НКВД матеріяли про діяльність українського підпілля; в) саботувати роботу, не виконувати наказів, зокрема тоді, коли агент займав якийсь керівне становище; г) скеровувати роботу на невідповідний шлях; д) ініціювати непотрібні бої, з метою винищення повстанських сил і стягання репресій на українське населення; е) ініціювати політичні виступи, що компромітували б революційний рух; є) викликати непорозуміння в підпіллі й недовіра серед його учасників; ж) розбудувати широку сітку внутрішніх агентів серед українського підпілля; з) поширювати дефетистичні настрої серед підпільників і повстанців.

Коли взяти під увагу обставини, в яких організувався повстанський рух, його масовість у перших роках існування, то зрозумілим стає, що багато таких агентів пролізли в ряди українського повстанського руху й наробили там деякої шкоди. Щойно згодом коли життя й умови боротьби під большевицькою окупацією примусили перевести широку реорганізацію повстанських частин, вдалося очистити повстанський рух від насланих агентів. В загальному, поза малими ударами, большевицькій агентурній сітці не вдалося виконати її завдання — розкласти і знищити повстанський рух.

Для агентурної роботи в рядах повстанців, большевики стараються використовувати найчастіше т. зв. "дезертирів" з советської армії, або полонених повстанців. Ось напр. один зі зловлених повстанцями агентів НКВД, зізнає:

"... Останньо я служив у саперській роті в м. Ковель. Звідти лейтенант НКВД Міщенко вислав мене в терен із завданням розвіда-

ти, де перебувають повстанці. Цю розвідку я мав перевести на терені районів Камінь-Коширськ-Ковель. Коли б мене підчас цього переловили повстанці, я мав удавати дезертира з Червоної Армії, приєднатись до них, здобути собі їх довіря, розвідати місця повстанських постойв, псевда командирів, у відповідний момент украсти торбу командира, втекти й з'ясуватись до найближчих органів НКВД.... Висилаючи мене, лейтенант Міщенко сказав, що коли я попаду в руки повстанців і не вернусь до НКВД, то він вивезе й знищить мою родину, а мене самого постараться вбити..."

Для юборення повстанського руху почали большевики відразу після приходу організувати широку сітку сексотів серед населення. Сексоти зобов'язані збирати відомості про всіх людей свого оточення, про місце постойв, звязки, порушування, озброєння, псевда і правдиві прізвища, пляновані акції, сховища повстанців і тд. Крім того мають ширити різні брехливі, компромітуючі український революційний рух, вістки.

Однак підшукування серед місцевого населення сексотів, що погодилися б працювати за цей юдин гріш, не було для большевиків такою легкою справою. Тому большевики вирішили здобути таких сексотів шляхом терору. На протязі 1944-46 рр. майже в кожному селі НКВД перевело масові арештування всього населення від 15-річних хлопців і дівчат, до сивоволосих бабунь і дідів. Всім арештованим погрожуючи побоями, конфіскацією майна і позбавленням праці, або висилкою, НКВД підсвувало до підписання заяву про співпрацю з НКВД в характері сексота. Бували випадки, що люди, доведені до крайности, поповнювали самогубства. Ось що, напр. оповідає селянин з Луцького району:

"Мене арештували ще з 5 іншими односельчанами. Я не знав з початку, в чому річ, чому мене якраз закликало до НКВД. Коли мене привели до будинку НКВД, я побачив, що там уже чекає на допит більше односельчан. Дочекався і я своєї черги. Розмова почалася від персональних даних. Відтак випитувано мене про сімю, родину, соціальний стан і тд. Далі начальник НКВД пропонує мені співпрацю з НКВД, за що, розуміється, обіцяє матеріяльну допомогу та винагороду радянською владою. Енкаведист продовжував далі: "Будете нам доносити, коли й до кого у вашому селі заходять повстанці, розвідувати, в кого вони мають свої криївки, хто їм допомагає харчами та в інших справах, хто з селян співпрацює з повстанцями, або постійно з ними перебуває. А, якщо, може, боїтеся, щоб хто не довідався про те, що ви співпрацюєте з НКВД, то ми вміємо зробити так, що ніхто в тому кінця не дійде. Ви до нас самі заходити не потрібуете. Що там будете мати, то перекажете через свою родину чи кривних із другого села, або ми закличемо в район на НКВД кільканадцять осіб таких, які з нами не співпрацюють і в тому чисті закличемо вас, так, що ніхто не довідається в чому річ. А як що будемо в селі і схочемо до вас зайти, то ми перед тим відвідаємо багато інших госпо-

дарів, так, що тут ніхто не підозриватиме". Я почав відмовлятися, показуючи йому свої пальці, на які опираюся, тверджу, що по хаті не можу перейти, а не ходити по селі й збирати вістки. Але енкаведист і слухати не хоче й підсуває мені підписати заяву про те, що я погоджуюсь працювати. Коли я далі відмовлявся, енкаведист накинувся на мене найбруднішою лайкою, погрожуючи, що накаже мене арештувати й знищити, бо я є ворогом советської влади. "Можете й застрілити мене, але я нічого не можу робити", кажу йому. Розсердився, енкаведист наказав відвесити мене до льоху, замкнув на ключ і пішов геть. Я мерз там аж до ночі (це було в зимі). Думав, що може вже не випустять до дому. Але ввечері енкаведист закликав мене знову до канцелярії та знову почав від того самого. Я таки не згодився. Тоді енкаведист почав грозити мені, що знищить мене разом з родиною, та вишле мене туди, де мої батьки (батьків моїх вивезли большевики на Сибір 1940 р.). Я вже мовчав. Енкаведист мені знову підсуває ті самі папери до підписання. Я таки не згодився підписати. Тоді він написав іншу заяву, в якій говорилося, що я не визнаю советської влади, не підпорядковуюся їй, не хочу з нею співпрацювати, і ту заяву дав мені знову до підписання. Я й цього не підписав, відпираючись тим, що советську владу визнаю, пролягав за неї на фронті свою кров і тепер не здужаю навіть ходити, а не то що виконувати таку роботу. Енкаведист знову почав клясти й гримати на мене, далі бачить, що я таки ні на що не згоджуся, і заявляє, що коли я розкажу комусь про те, що мені говорили на НКВД, то дістану десять років тюрми. При тому каже, що як до мене зайдуть повстанці, то я маю про це повідомити НКВД.

Вербування сексотів відбувається серед усіх верств суспільства. Зокрема масові арештування переводило і переводить НКВД серед молодих дівчат. Малих школярів енкаведисти заманюють до співпраці різними солодощами, гришками, а то й погрозами.

ЕНКАВЕДИСТИ З ТРИЗУБАМИ НА ШАПКАХ

В кінотеатрах по всій Україні висвітлюють часто фільми про бої советських військ з українськими партизанами. На них видно, як по кількох стрілах повстанці кидають зброю, підносять руки уверх і йдуть усі в полон. Щоб убити в населенні віру в успішність повстанської боротьби, большевики переодягають частини НКВД на повстанців і зводять з ними "бій", в якому цілі "повстанські" сотні йдуть в полон.

Однак є ще інша мета творення таких "повстанських" відділів. Большевики залюбки організують такі відділи, щоб 1) замасковано вдиратися в підпілля і тут уже в коротких боях нищити його учасників; 2) під маскою країнських повстанців культивувати бандитизм, щоб у цей та інший спосіб компрометувати революційну боротьбу, наставляти українське населення проти революційного руху; 3) поширювати брехливі відомості про окремих революціонерів, сіяти недовіря між учасниками підпілля і змушувати їх у цей спосіб до самовинищування.

Намагаючись роздобути звязки, енкаведисти часто передягаються на повстанців, на шапках обов'язково чіпляють тризубці.

Щоб скомпрометувати український повстанський рух, ці большевицькі "повстанці" поводяться з населенням навмисне брутально.

19.XI.1945 р. в селі Кійданів, Тернопільської області, передягнені на повстанців большевики ограбували й побили багато селян. Один із побитих пізнав у тих, що його били, енкаведистів з райцентру.

На протязі грудня 1945 р. на терені районів Рокитно, Межиріч, Гоща, Корець — Рівенської області оперувала під маскою повстанської частини большевицька група, яка до щенту пограбувала населення тих околиць.

27.I.1946 р. в селі Березовиця Велика (Микулинський район, Тернопільська область) передягнені большевики арештували дівчину, Анну Рогату, побили її на "слідстві" і скатовану кинули в поблизькому каменоломі. На другу ніч її знову побили й залишили зо зв'язаними очима на замерзлій річці. А 1.2.46 р. в селі Мшковичі того ж району така сама група "повстанців"-енкаведистів арештувала Ксеню Вербило й, побивши її тяжко, кинули в річку.

Такі створені большевиками провокативні групи оперують не раз досить довго, дотримуючись цілком партизанської тактики: ведуть себе конспіративно, рідко заходять до сіл днем, уникають зустрічі з людьми, зашиваються в корчі, наслідуючи до найменших деталей побут українських повстанців. Говорять виключно українською мовою. Їхнє завдання в лісі — робити засідки на лісових стежках, просіках, контактуватися з окремими повстанськими групами, щоб їх пізніше знищити.

В Козинському районі, Рівенської області на весну 1946 р. довгий час діяла така провокативна група. Виступаючи під маскою повстанців, вона арештувала ряд осіб, яких підозрювали у зв'язку з повстанцями, і відвівши в ліс, побоями старалися видобути від них інформації про повстанців. (Далі буде)

ЧИТАЙТЕ ТА ПОШИРЮЙТЕ ЄДИНИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ МІСЯЧНИК ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ ДУМКИ "САМОСТІЙНА УКРАЇНА"!
ПРИЄДНЮЙТЕ ДЛЯ НАС ЧИТАЧІВ І ПЕРЕДПЛАТНИКІВ! ГОЛОСІТЕСЬ НА КОЛЬПОРТЕРІВ "САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ" У ВАШИХ ОКОЛИЦЯХ!
ЖЕРТВУЙТЕ ТА ЗБИРАЙТЕ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ"!

ВІСТІ З РІДНИХ ЗЕМЕЛЬ

ПРОЦЕС ПРОТИ ЧЛЕНІВ ОУН В КИЄВІ

(к. к.) 28. червня ц. р. закінчився в Києві таємний процес проти 17-ти членів ОУН, яких судили за зв'язки зі закордонною агентурою полк. Мельника та підготовку повстання в Україні. Підсудним закидали, що вони вбили 22 керівних працівників НКВД, магазинували зброю та вели підривну роботу проти "совєтської власті".

У "ВИЗВОЛЕНІЙ" ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

(УБІ) Маємо можливості подати образ становища на Україні, а зокрема на Західній Україні на підставі оповідання очевидця, який недавно втік звідтіля у Німеччину. Згаданий втікач мав можливість жити на Волині й спостерігати тамошнє життя, однак це, що він оповідає про Волинь, відноситься також і до Галичини, де становище подібне.

Перше, що кидається в очі у волинських містах і селах, це велика кількість совєтського війська і... "прочан" з центральної України. У кожному меншому містечку стаціонує більший відділ війська, переважно з частин МГБ (колишнє НКВД). Мета такої концентрації війська ясна: є це боротьба з українським підпіллям. Моторизовані большевицькі групи їздять по полях, патрулюють по лісах, вишукуючи схованки українських підпільників. Ночами по селах ходять большевицькі військові патрулі, затримуючи всіх підозрілих їм осіб та заглядаючи у вікна селянських хат. Дуже часто влаштовуються по селах облави, під час яких по хатах і господарствах проводиться докладний обшук. Доходить навіть до того, що зривають підлоги в хатах, шукаючи українських підпільників-революціонерів. Вояки під час облави ходять з довгими, загостреними на кінцях, залізними прутами, якими штовхають у солом'яні клуні, у загати біля хат, підозріваючи, що там переховуються підпільники.

Друге явище, про яке ми згадували, це великі кількості приїжджих з центральної України, які приїжджають у Західну Україну, щоб купити там у несколектизованих ще селян дещо харчевих продуктів. Серед них не тільки є жінки, але навіть безногі й безрукі інваліди "випущені війною". Щоб якось прожити, вони примушені їхати у заможніші області, де ще можна купити дещо з харчевих продуктів. Їм нерідко доводиться зводити цілі бої з міліцією й НКВД, які хочуть конфіскувати у них роздобуті харчі. Становище інвалідів особливо важке. Так нпр. інваліди 2-гої категорії (без одної ноги, або руки тощо) дістають від держави місячно 75 карбованців, тобто якраз стільки, скільки в офіційній продажі коштує літр горілки.

Особливо багато блукає по селах безпритульних дітей, які ходять від хати до хати, прохаючи милостині. Цікаве, що серед

них дуже багато дітей навіть з центральних московських областей.

Становище селян у Західній Україні з кожним роком гіршає. Тому, що ніхто з селян не хоче добровільно йти до колгоспів, влада накладає на них великі податки, думаючи тим змусити їх "добровільно" піти в колгосп. Так напр. селянин, що має до 3-х гектарів землі, мусить платити збіжжям по 3,5 центнаря (350 кілогр.) від гектара податку, не враховуючи ще великого грошового податку. Чим більше господарство, тим більша ставка податку від десятини. Але селяни тягнуться з останнього, щоб сплатити податок і тим не дати владі приводу до приписання їх до колгоспу. Буває так, що бідніші селяни віддають на податок все зібране збіжжя, а тоді йдуть заробляти собі ще додатково на прожиття. Крім цих податків, селяни мучать ще різними "нарядами" для вивезення дерева, часто на віддалі кількадесяти кілометрів, і т. п. Всього цього допилюють спеціально прикріплені до кожного села уповноважені районної управи. Багато родин заможніших селян, або тих, члени яких були замішані в повстанському рухові, чи взагалі були підозрілі большевицькій владі, вивезено в глибину СРСР. Зокрема широких розмірів набрала ця акція в жовтні 1947 року.

Молоді по селах дуже мало, а то майже нема. Хто не згинув у повстанні, або не втік, то того забрали до війська (м. ін. дуже великий відсоток, до 40% мобілізованих у 1944 році згинув на фронті) або до шкіл ФЗУ, по закінченні яких відсилають до роботи у важкій промисловості або в копальнях. До цієї категорії належать тепер річники 1929—1933. Треба підкреслити, що комсомол не має на Західній Україні успіху і мимо всіх намагань влади його покищо не вдалося організувати як слід.

По селах і по містах бракує найнеобхідніших предметів щоденної потреби, як нафта, сірники, сіль, цукор, мило і т. п. Зате по кооперативних державних крамницях повно одеколону, пудри і горілки. Про мануфактуру взагалі не доводиться згадувати, бо її населення майже не бачить. На базарах, на які влада дивиться крізь пальці, можна дістати подостатком харчів і дещо з одягу, але ціни для робітника недоступні, коли взяти під увагу, що звичайний робітник заробляє 250—300 карбованців місячно, а ціни приблизно такі (подаємо для орієнтації ціни з Рівного): кілограм чорного хліба — 10 карб., кілограм масла — 70 карб., приношені черевики — 400 карб., приношена шинеля — 700—800 карб.

Якими настроями живе населення? Чекає на війну! — падає відповідь утікача. — гп.

МЕДИКА ДЛЯ ПОЛЬЩІ

(к. к.) Станцію Медику, яка була досі граничною станцією між Польщею та СРСР і лежала по совєтській стороні (7 км на схід

від Перемишля) передано в червні полякам. З району станції, який перейшов до Польщі, почалося "добровільне" переселювання українського населення до УССР. Рівночасно поляки почали розбудовувати станцію до розмірів великої товарної станції.

Місцеве населення говорить, що Сталін подарував українську Медику п. Берутові з нагоди дипломатичного бенкету. Щось так, як колись московські царі та польські магнати програвали та закладалися під застав українських сіл та селян.

ОПІКА НАД ВОЄННИМИ ІНВАЛІДАМИ

(к. к.) До найбільше упосліджених людей в ССРСР побіч селян належать каліки з "великої отечественной війни". Ці ушкоджені фізично люди, що не можуть працювати, а держава дає дуже незначні допомоги. І так калік I класи (повністю непрацездатні) одержують 120 рублів місячно, II класи (середньопошкоджені) 75, а III класи (легко пошкоджені) 60—40 рублів місячно. І їм залишається одна можливість — жити на прошеному хлібі.

НА "РОДИНУ"

(к. к.) У пляні "добровільного переселення" в західні області України прибуло з Болгарії протягом 1946—47 року кількості українських родин. Вони розказують, що їх примушено залишити свої маєтки у прибраній батьківщині та переселитися на "визволену батьківщину".

Цікавим є той факт, що всіх "визволених" українських селян, які жили поза межами українських земель, большевики переселяють у західні області України та поселяють їх не в колгоспах, але на приватних господарствах. В цей спосіб поступово хочуть призвичаїти поворотців до советського раю. Але раніше чи пізніше не минути їм колгоспів чи радгоспів.

КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ ЗУЗ.

(к. к.) Большевики все більше обкладають різними податками та налогами українських селян — приватників на ЗУЗ. Так здійснюють вони засаду про "добровільну колективізацію". Повторяється точно те, що двадцять років тому почалося на осередніх та східних землях України, які у висліді першої світової війни попали під большевицьку окупацію.

З ЧОРНОЗЕМУ НА ПІСКИ

Рештки українського населення зі земель на захід від лінії Керзона виселено, як відомо, в глибину Польщі. Велика частина того, найпізніше виселеного українського селянства, опинилася в польській частині східної Пруссії. В районі Алленштайну та других міст східно-пруських є села, які мають значний процент українського населення. Так завдяки сваволі окупантів, українці, залишивши свої відвічні землі, опинилися на чужій піщаній землі.

УКРАЇНЦІ "КРАДУТЬ" ВЛАСНЕ ЗБІЖЖЯ

"Правда" з 28. . подала лист ЦК КПБУ, підписаний Хрущовим і звернений до працівників транспорту. Говориться в ньому між іншим наступне: "Загалом відбувається направлення рухомого складу залізниць та річного пароплавства України дуже повільно. На Винницьких залізницях виконано плян направи критих вагонів для перевезення збіжжя протягом 10 місяців лише на 18,5%, на Львівських — на 75%, на Одеських — на 76,5%. Зазначено також недотягнення в приготуванні важення збіжжя, механічного навантаження й розвантаження, організованих кадрів працівників, направи складів і т. і. ЦК нагадує, що до перевезення збіжжя лишилось дуже мало часу. Особливо треба стерегти пильно збіжжя при перевезенні. Для цього треба старанно важити збіжжя при навантаженні й розвантаженні та заплембовувати вагони. Треба поробити рішучі заходи, щоб закінчити нарешті приготування праці... Треба гідно виконати зобов'язання перебрані в листі до великого вождя народів Сталіна..."

Можна було б гадати, що іншої журби працівники транспорту взагалі не мають, коли б суворі приписи дотично охорони збіжжя не вказували на те, що зайняті в транспорті українські робітники не лише намагаються затягти вивіз збіжжя з України до Москви, а й заощадити собі дещо з нього на голодну зиму.

УКРАЇНСЬКІ КОЛХОЗНИКИ НЕ ДОСИТЬ СЛУХАЮТЬСЯ МОСКВИ

"Ізвестія" з 11. 6. закликають "Зміцнити невинно дисципліну праці в колхозах". В статті з таким характеристичним титулом читаємо між іншим наступне: "Боротьба за міцну працівну дисципліну в колхозах є одним з найголовніших завдань місцевих советських і партійних організацій, в ділянці керівництва сільським господарством. Советські і партійні організації повинні втримувати тверду, залізну дисципліну праці в колхозах. На райісполкоми накладено обов'язок систематично перевіряти участь колхозників в громадському виробництві, виконання ними устійненого законом мінімум днів праці та переводити заходи передбачені регуляційним сільсько-господарської артілі для боротьби з неробством. На жаль ці засоби не завжди уживаються, навіть коли вони необхідні. Хлібороби України (от де пса закопано) заявили в листі до т. Сталіна: "Упертих нероб і гулятиїв, порушників колхозного ладу будемо ми гостро критикувати, а коли це не допоможе, будемо застосовувати до них з цілою суворістю організаційні заходи передбачені правильником сільсько-господарської артілі..."

Кращого доказу того, що цілий колхозний лад в Україні тримається виключно на московським терорі, було б справді тяжко знайти. Боротьба ця московської окупаційної влади в Україні за "зміцнення працівної дисципліни в колхозах" триває вже понад 15 років,

коштує Україну мільйони людських жертв, ле перемогою Москви, як бачимо не кінчиться.

ТЕАТР ЗАСОБОМ МОСКОВЩЕННЯ УКРАЇНИ

В "Правді" з 9. 7. уміщено статтю Хохлова, мистецького керівника театру імени Лесі Українки в Києві, з якої подаємо наступне: "В Москві почав свої гастролі київський московський драматичний театр, якому присвоєно імя української поетки Лесі Українки. Самий факт присвоєння керівному московському театру України (яка шана!) імени великої доньки українського народу свідчить про непорушний звязок братніх московської і української культур. Театр, який заступає на Україні культуру великого (обовязково) московського народу, відчуває постійно турботу про нього партії і уряду братської (обовязково) української республіки.

"Наш театр належить до найстарших постійних театрів України і походить від московського театру, оснований в Києві в 1891 р. групою артистів з Москви під проводом Соловцова. Театр орієнтується на советську драматургію і шукає пєси про громадянську війну, про соціалістичне будівництво, про боротьбу з рештками капіталізму, про силу советського патріотизму (самі агітки). Ми вважаємо своїм обовязком знайомити глядачів з кращими творами московських класиків дбаючи про слушне зясування мистецького та ідеологічного значення творів Грібєєдова, Пушкіна, Островського, Толстого, Горького. (що допровадили Московщину до большевизму). Відоме рішення ЦК ВКПб в ідеологічних питаннях допомогло театру взяти активнішу участь в комуністичнім вихованні народу". Але ганебне намагання московських мовлядців надужити імя славетної української поборниці за волю її народу для перевиховання українців на невірників Москви іже викликати лише глибоке обурення в українським народі та бойкот театру московщєння в українській столиці.

"РАДОЩІ" РОБІТНИЧОГО ПОБУТУ

(УБІ) "Приспінєними темпами йде будова робітничих будинків", — рапортує советська преса, сповіщаючи про широкі пляни будови нових приміщєнь для робітників, особливо важливих промислових центрів, як напр. Донбас. "Правда" недавно сповіщала про рекордове поставлення за кілька днів п'яти двоходинних будинків для робітників. Звичайно, будівничі бригади також хочуть похвалитися стахановськими темпами й заслужити відзначення. Одначе, яка користь з таких будинків, про це яскраво говорить кореспондент "Радянської України" з Донбасу:

"У довгому коридорі, який тягнеться через цілий будинок, уже встигли потріскатися стіни, зі стелі подекуди обвалилася штукатурка. У дверях до кімнат світяться шпори між дошками. У кімнатах свище вітер, бо вікна вставлені недбало й їх не можна щільно при-

чинити. Печі та кухні замість алябастру вкриті цементом і вже потріскалися". А ось інший образок тієї ж "Рад. України": "Вигляд будинків похмурий. Штукатурка на зовнішніх стінах відпала. В середині кімнати не сушаться, а стелі в них вже обвалилися. Якись безвідповідальні люди, протягуючи електричну проводку, прикріпили її на стелях просто до оголєних дошок. Вогкість, шпори між дошками підлоги, парове опалєння, в якому після першого випробування поломались труби — все це не дає можливості вселити сюди молодих робітників".

Всі ці речі можна було б виправдати в перших роках советського будівництва, коли все пояснювалося етапом експериментування. Але тепер, у добу "передової советської техніки" (так принаймні запевняє усіх советська пропаганда), це вказує просто на легковаження примітивними життєвими потребами робітників.

ЗНОВ ГОНЯТЬ

(УБІ) У всіх інших свято це радість і відпочинок для робітника. У Советському Союзі — це прокляття. Кожне свято й ювілей відзначаються посиленням натиску держави на темпи праці, "стахановськими вахтами" і т.д., засобами посиленої експлоатації робочої сили робітників і колгоспників.

До "свят" жовтневої революції ще три місяці, а вже тепер у советській пресі повно закликів до робітників відзначити це "свято" дотерміновим виконанням річного пляну продукції й повно повідомлень про відповідні в цьому напрямку "добровільні" (як і все в СССР!) зобовязання робітничих колективів.

Київське радіо недавно повідомило, що 215 стахановців і стахановок з комсомольців України виконали вже свою п'ятирічну норму. Сотні інших комсомольців намагаються піти за їхнім прикладом, щоб виконати п'ятирічну норму якщо не за три і пів року, то хоч менше як за чотири роки. Так виглядає "соціалістична" опіка над молоддю в Советському Союзі. Всі досягнення передових людей світу за охорону праці дітей і молоді на протязі останніх сто років, у Советському Союзі просто перекреслені й відкинені.

У 300-ЛІТТЯ "ДРУЖБИ" ДВОХ НАРОДІВ

(УБІ) Зустрічаючи 300-ліття повстання гетьмана Хмельницького, журнал "Сучасне й Минуле" (ч.6), орган Спілки Письменників Української ССР, приходить до висновку, що дата 1648 є переломовою в історії українського народу та, що вона привела до Переяславської умови, якою "на завжди закріпилися кровні зв'язки між двома братніми народами". Переяславська умова створила базу для боротьби трудових мас обидвох народів проти кріпаччини й імперіалістичного буржуазного капіталізму. Дружба обидвох народів мимо перепон буржуазних кіл на протязі вікової історії росла й ясніла. А

найшасливіші плоди принесла вона в часах великої большевицької революції, в якій обидва народи страждали з кормиги капіталістів і під проводом великих вождів Леніна — Сталіна продовж десятків років живуть радісно й щасливо в країні рад, яка всім світом визнана, як країна найбільшого добробуту і соціально-політичної справедливості.

Так розцінює “співжиття” українського й московського народів орган Спілки українських письменників. Якраз в цьому році український народ відмічає річницю, яка в більш яскравих формах і в іншому світі представляє всі “добродійства” того співжиття. Є це 15-та річниця організованого Московою на Україні голоду, жертвою якого впало кілька мільйонів українців. Лишнім також було б повторювати всі інші звірства, які вчинила Москва на Україні і які є доказом відношення московських володарів до українських національних прагнень. Вистарчить хоч би пригадати останню нагілку на український націоналізм при одночасному розпалюванні московського націоналізму з боку большевицьких володарів.

Недавно в советських школах закінчився шкільний рік. “Правда” з гордістю наводить виняток з іспитової праці одної учениці, яка, зачитувавши слова Белінського, про те, що “ми завидуємо нашим внукам і правнукам, які житимуть у Росії 1940 року, у Росії, яка стоятиме на чолі культурного світу й диктуватиме свої закони в ділянці науки й мистецтва”, пише: Ми є тими внуками й правнуками, яким завидував Белінський. Нам припало щастя жити в такій країні”. Так з націоналістичною гордістю пише про

теперішню Росію (розуміється в цілому обсязі ССРСР) учениця одної з московських шкіл. А тимчасом на Україні, як виходить з самої “Правди” і що навіть підкреслює німецька преса (“Абенд-цайтунг”, Мюнхен), іспитові завдання в школах так були підібрані, щоб уникнути будь якого натяку на саму Україну, і в працях не сміло бути згадки про Україну, а зате треба було також писати славословія в честь Росії. Ось так виглядають національні права українського народу в самій Україні, так виглядає рівноправність, “виборена спільно обома народами”, як нас хоче переконувати “Сучасне й минуле”.

ВИСТАВКА “НАРОДНОГО” МИСТЕЦТВА

(УБІ) У Москві відкрилася 9. 7. всесоюзна виставка народного образотворчого мистецтва. Советське радіо підкреслювало при цьому, що виставка дає доказ того, як багатий советський народ на культурні надбання, бо виставлені твори працюючого люду, — колгоспників і робітників.

Як же виглядає ця “народня” творчість? Це видно з опису деяких творів. Так напр. вірменин Погосян вирізбив на слоновій кістці герб ССРСР і текст сов. гимну. Якийсь переселенець прислав вазу, зроблену ним з вдячності Сталіну. Інші любуються в змалюванні Сталіна. Якийсь колгоспник намалював картину, як Ленін учиться грати на роялі. Це все має називатися “народньою творчістю”.

Українські колгоспники також не відстають у цій “мистецькій творчості” й прислали на виставку ряд творів того типу, про який говорилося вище.

З НОЖИЦЯМИ ПО ПРЕСІ

МИ ЇХ РАЗОМ З ВАМИ ЗНИЩИМО . . .

Український тижневик “ЧАС”, Фюрт-Німеччина, в ч. за 22. 8. ц. р., містить уривок спогадів польського генерала Андерса про розмову Сікорського і Андерса зі Сталіном в Кремлю 3.12.1941 року. В розмові була заторкнута справа польських східних кордонів. З уваги на цікавість й характеристичність тієї розмови, наводимо нижче уривок з неї, де мова йде про українців.

. . . Сікорскі: Я теж був вражений тим, що ви не хочете звільнити з Червоної Армії і з батальйонів праці тих всіх польських громадян, що ви їх забрали з окупованих в 1939 році земель.

Сталін: Але ж ми їх звільняємо.

Андерс: Щойно тепер звільнюється з тих батальйонів, але тільки самих поляків. Нас офіційно повідомили, що білорусини, українці й жида не будуть звільнені, а чейже вони були й фактично не перестали бути польськими громадянами, бо ви не уважили всі договори з німцями.

Сталін: Що вам з білорусів, українців і жидів. Вам потрібні поляки, то найліпші вояки.

Сікорскі: Не маю на увазі людей, тих обмінити можна за поляків — советських громадян; але я не можу з принципових оглядів прийняти сугестії про пливкість границь Річчипосполитої. Ті, що в 1939 році були польськими громадянами, польськими громадянами остануться. Не можна силою творити докорманих фактів. Того ніхто не визнає на Заході.

Сталін: Вони взяли участь в голосуванні і через це стали советськими громадянами.

Андерс: Але не зробили того добровільно, а коли йдеться про білорусинів, то вони чули себе поляками і були добрими вояками підчас війни 1939.

Сікорскі: Ви вчора сказали, що світ зміявся б, коли б вся польська армія вийшла з Росії. На це я тепер відповім, що світ зміявся б, коли б я розпочав дискусію на тему границь 1939 року і визнання фактів докорманих силою підчас війни. Напевно не будемо сваритися за кордони.

Сікорскі: Чи ви самі не говорили, що на примір Львів є польським містом?

Сталін: Так, але про це мусите сваритися з українцями.

Андерс: Багато українців було і є герма-нофілами, через те мали ми, а потім теж і ви, багато клопотів.

Сталін: Так, але то були ваші українці, не наші. **Ми їх разом з вами знищимо.**

Сікорські: **Не йдеться мені про українців, а про територію.**

Сталін: Ми повинні визначити наші спільні кордони самі і ще перед мирною конференцією, як тільки польська армія вирушить до бою. Ми повинні заперестати говорити на цю тему. Будьте спокійні, **ми вас не скривдимо**".

Ще недавно увесь культурний світ прой-мався жахом та обуренням, коли довідувався про планове винищування жидів гітлерівським режимом. Про планове винищування українців говорили в Кремлі панове Сікорський, прем'єр вільної Польщі, і Сталін, "кращий друг і учитель українського народу". Відвічними землями України торгували, як торгували колись селами й кріпаками вельможі-магнати... Сьогодні, коли Сталін на ділі прово-дить винищування українського народу, ко-ристуєчись і руками польських комуністів, як це мало місце з виселенням українців з За-керсоня, весь демократичний світ, всі свободні народи повинні заговорити словом і ділом. Це, що ворожилось в Кремлі українцям, це зустріло вже Сікорського і зустріло вільну Польщу, це може зустріти і демократії За-ходу, коли вони шукатимуть примирення й компромісу з країною рабства, терору і брехні, якій на ім'я СССР.

ПАРТІЙНА ЗАСЛІПЛЕНІСТЬ ЧИ ВОРОЖА ПРОВОКАЦІЯ?

Перед нами 6-сторінкова тижнева газет-ка "СВІТАНОК", орган української консерва-тивно-державницької думки, видавана місце-вою організацією СГД табору Гайденав (Ні-меччина) під редакцією Івана Марченка, ч. 2 за 11 серпня 1948 р. З цікавістю беремося до читання цього першого на еміграції часо-пису групи гетьманців, проте наша цікавість переходить в обурення. На шістьох сторінках тієї газетки немає ні слова про боротьбу ук-раїнського народу проти московсько - боль-шевицького окупанта, ні слова про терор і жах московського понування в Україні, про шляхи і напрямні нашої боротьби за визво-лення. Зате на кожній сторінці злива лайки та образливих визовів по адресі новостворе-ної Української Національної Ради, яка для авторів цієї газетки "непереконливий факт", збір "мізерних числом політичних партійок",

"підпільно змовницька мафія" і т. д. Пере-дова "Світанку" кінчається такими "держав-ницькими" висновками:

"... При наявності перелічених прикмет "Національної Ради" та її "виконного органу", як:

- 1) обмежене мізерним числом і невисо-кою якістю представництво політичних пар-тій,
- 2) неучасть представництва від широких кіл всієї соборної української еміграції,
- 3) відсутність прилюдних виборів,
- 4) позалаштунково - змовницький харак-тер комплектування,
- 5) анонімність персонального складу,— всі ці прикмети разом взяті виключають закон-ність повстання "Національної Ради" та її "виконного органу", а всі видавані нею "за-кони та чинності виконкому" можуть — в порядку приватному — зобов'язувати лише і виключно тих, хто ті підпільні органи, по-тай від українського громадянства, вибрав! "Аноніми держави не будують", панове "по-сли" і "міністри" УНР!"

Ми могли б навести й інші цитати із статей цього тижневика, які, як і наведений вище уривок недвозначно вказують на пар-тійну засліпленість а може й агентурну ро-лю організаторів цього ганебного видання. Українське громадянство на скитальщині да-ло останнім часом безліч доказів своєї спая-ності в обличчі наступу чужих сил та масо-вими зборами заманіфестувало свою відданість, з таким трудом створеному, єдиному українському національно - визвольному цен-трові — Українській Національній Раді. Ук-раїнське громадянство дасть свою належну оцінку й відсіч всім ворожим силам, яким іменем вони б не прикривались, які почина-ють валити й оплюгавлювати діло нашого об'єднання — УНРаду.

Ми переконані в тому, що компетентні чинники Союзу Гетьманців Державників зай-муть становище до цього видання, що хова-ється за їх іменем. Нам важко собі уявити, щоб політичне середовище, що так часто пригадує про свої етичні й моральні основи християнської любови й братерства, могло мати в собі стільки партійної нетерпимости й ненависти, щоб власними руками бурити те, за що боролись і дали жертви труду й життя українські народні маси. Ми схильні радше припускати, що під іменем цієї групи намагається вести своє ганебне діло больше-вицька агентура, і що Союз Гетьманців Дер-жавників дасть їй належний осуд і відпир.

Рецензії

С. НИКОЛИШИН: Культурна політика больше-вців і український культурний процес (публіцистичні рефлексії). В-во "Культура". На чужині 1947. 80, стор. 119. Ціна \$0.75.

Завдання книжки — доказати, що культура — це не лише духова, але й політична зброя, і що тою збро-єю успішно користались большевики в їх намаганнях підкорити собі окуповану фізичною силою Україну. Як зазначає в післяслові О. Коршун, "книжка С. Ни-

колишина вказує несправдігні пункти організму й до-водить, що оборона їх — це справа життя або смерті нації". Книжка написана в 1938 р. досьогодні не втра-тила нічого з своєї актуальності і тільки жакливим умовам німецької окупації, в яких з большевицькою безоглядністю нищено кожне слово науки політичної свідомости, треба завдячувати факт, що книжка по-явилась друком щойно в 1947 р. Що книжка вдаряє цілком в основні пункти большевицько-московської не-

безпеки, вказує факт, що її "переочили" (?) і ні слова про неї з уст не випустили незвичайно говірливі і розмашисті критики, "знавці" совєтської дійсності і взагалі української культури, що так похопно виписують дитирамби про кожний задрукований аркуш паперу, якщо він тільки в який-небудь спосіб обнижує оборонний потенціал українського світу.

ПРАПОРИ ДУХА (Життя і творчість Олени Теліги. Упорядкував О. Жданович. Видавництво "Сурма", на чужині, 1947. 80. Стор. 188. Ціна \$0.75.

Збірник обіймає більшість поезій О. Теліги, які були вже подекуди друковані й недруковані статті, біографічні матеріали і 17 світлин. Деякі з статей сьогодні мають тільки документальну вартість ("Сліпа вулиця". "З нових книжок", "Відозва КЕ ОУН на ЗУЗ", "Останній лист"), інші ще й сьогодні зберігають свою актуальність. Гарний малюнок життя дав О. Жданович у статті "На зов Києва". Лише посередній зв'язок з Оленою Телігою має стаття С. Литвиненка про його "Зустрічі з Михайлом Телігою" (чоловіком Олени Теліги).

В загальному книжка є гарною пам'яткою з нагоди шестиліття геройської смерті поетки, публіцистки, громадянки і революціонерки на невідомому нам досі її могилу. Якщо невідрадіні еміграційні умовини не дозволили на належну її монографію, то українське громадянство повинно бути вдячне впорядковиків і видавців за ту ознаку пієтизму і пошани до своєї героїни.

Петро Ромен: ВІСТІ З УКРАЇНИ. В 30-ті роковини жовтневої революції. Видавництво "Сурма", на чужині. 1947. 80. Стор. 84. Ціна \$0.30

Книжка "Вісті з України" розрахована для потреб внутрішнього вжитку. Вона є доповненням до виданих уже книг С. Николишина — "Культурна політика большевиків і український культурний процес" і "Націоналізм в літературі на Східних Українських Землях".

В цілості ці видання дають досить вичерпну картину політики московського большевизму на Україні і боротьби з ним українських національних сил на культурному і політичному фронті за весь час окупації України Москвою.

Книжка збіглася з тридцятиліттям жовтневої революції. Вона є відповіддю і нашим підсумком до 30 роковин цієї Революції (з передмови Видавництва).

Автор ужив до того двох метод: публіцистичної статті і публіцистичного фейлетону. І одним і другим засобом досадно і гостро зображує ті методи московсько-большевицької політики на ідеологічному, науковому, культурному, політичному і економічному полі, яких Москва уживає в своєму пануванні в Україні. Вони роблять прислугу не лише на внутрішньому нашому відтинку (як це скромно зазначає Видавництво), але вони допомагають народам загрозеним і тим, що здаються ще сьогодні бути за вітром комуністичної небезпеки, зрозуміти вагу нинішнього історичного моменту і застерегти їх перед долею, яка стрінула український нарід.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

ЗБІРКА НА ВИЗВОЛЬНИЙ ФОНД ОУН У СТ. КЕТЕРИНС, ОНТ.

При нагоді прийняття, влаштованого для панства Мотив у Ст. Кетеринс членами місцевої та торонтонської Філій УНО, переведено збірку на Визвольний Фонд ОУН, яка принесла \$66.05. Жертви зложили пп.:

1. Н. Мота	\$10.00
2. І. Джексон	10.00
3. Владика	5.00
4. Яремчук	2.00
5. Бондзюк	2.00
6. Сторощук	2.00
7. Боровський	2.00
8. Гарбович	2.00
9. Самець	2.00
10. А. Чайківський	2.00
11. М. Сорока	1.00
12. Цукорник	1.00
13. Пивоняк	1.00
14. Маньчак	1.00
15. Шарик	1.00
16. Павлович	1.00
17. Непрілий	1.00
18. Кулик	1.00
19. Врамінська	1.00

20. Мудрий	1.00
21. Романюк	1.00
22. Обертас	1.00
23. Кавун	1.00
24. Вишневський	1.00
25. Студійка	1.00
26. Жук	1.00
27. Євстапчук	1.00
28. Селуваши	1.00
29. Гладиш	1.00
30. Черевак	1.00
31. Бойчук	1.00
32. Пелешак	1.00
33. Костинюк	1.00
34. Каменецький	1.00
35. Задорожний	1.00
36. Несторовський	1.00
37. І. Непрілий	0.55
38. І. Ковальський	0.50

Разом 66.05

Усім жертводавцям, які за веселою розвагою не забули про допомогу братам, які борються за долю й волю українського народу, — належить сердешне признання й подяка.

В. М.

ІЗ ЗАБАВИ ЧЛЕНСТВА ОДВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ"

Клівленд, Огайо. Заходом членкинь Відділу Українського Золотого Хреста ч. 8 ім. Олени Теліги та місцевого Відділу ОДВУ від-

булася дня 1-го серпня ц. р. забава на недалекій фармі члена Осипа Труша.

Під голим небом розмістилося несугірше число членів, які добре забавлялись, співаючи українських народних та стрілецьких пі-

сень, переплітаючи їх жартами та сміхом. Згодом забава перемінилася у несподіванку для двох учасників забави, які саме в цей день обходили свої уродини. Ними були: п-ні М. Кукіз, яка секретарює у клівлендському УЗХ, ще від його заснування в 1943 р. та п. Я. Патцула, секретар Відділу ОДВУ, ветеран американської армії. Присутні сердешно привітали їх обох, бажаючи їм багато літ прожити та далі працювати в організації на

добро і славу рідному народу. На закінчення члени відспівали пп. М. Кукіз й Я. Патцулі гімне "Многая Літа" та замість дарунка в день уродин зложили на пресовий фонд "Самостійної України" \$26.50, які й вислано адміністрації "СУ" через ЦУ ОДВУ.

Організаторам та учасникам цього милого підприємства належить найщиріша подяка.

Катерина Попович, урядниця УЗХ.

ЖЕРТВУВАЛИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ"

В місяцях липні й серпні ц. р. склали жертви на прес. фонд "СУ" слідуючі особи:

НН, Торонто, Онт.	\$50.00
М. Сушко, Торонто, Онт.	\$ 5.00
П. Коляк, Торонто, Онт.	5.00
І. Чайківський, Ванкувер, В.К.	5.00
Д-р Т. Павличенко, Саскатун, Саск.	2.50
М. Бінішевський, Торонто, Онт.	2.50
Іван Соля, Торонто, Онт.	2.00
НН, Торонто, Онт.	2.00
Василь Дупіряк, Філадельфія, ПА.	1.50
М. Мельничук, Торонто, Онт.	1.00
П-ні Соля, Торонто, Онт.	1.00
П-во Шелестинські, Торонто, Онт.	1.00

К. Кут, Торонто, Онт.	1.00
П. Дрозд, Торонто, Онт.	1.00
Т. Мельничук Торонто, Онт.	1.00
П. Кавун, Торонто, Онт.	1.00
Роман Гелембйовський, Асторія, Н.Й.	1.00
П-на Гетьман, Торонто, Онт.	0.50
П. Дмитерко, Торонто, Онт.	0.50
П. Судомир, Торонто, Онт.	0.25
П. Олексюк, Торонто, Онт.	0.25
В. Соля, Торонто, Онт.	
Т. Сорока, Содбури, Онт.	0.20

разом \$81.95

Оцим складаємо всім вищенаведеним жертводавцям наше щире спасибі за цей вияв зрозуміння ваги та завдань нашого журналу.

Адміністрація

ОГОЛОШЕННЯ

Подаємо до відома бизнесовцям та всім заінтересованим особам в ЗДА та Канаді, що в майбутньому журнал "Самостійна Україна" міститиме бизнесові й інші оголошення на таких умовах:

сторінка	\$50.00
пів сторінки	\$30.00

чверть сторінки	\$20.00
одна восьма сторінки	\$15.00

Оголошення прохаємо надсилати на адресу:

INDEPENDENT UKRAINE

P. O. Box 387, — Winnipeg, Man.

Адміністрація.

ЧИТАЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ УКРАЇНСЬКУ САМОСТІЙНИЦЬКУ ПРЕСУ ТА ВИДАННЯ!

Можна Набувати в Нашій Адміністрації:

"ЗА САМОСТІЙНІСТЬ", орган ОУН, листопад-грудень, січень-лютий, березень-квітень, травень	\$0.25
"ТРИЗУБ", орган національно-державної думки (Брюссель-Бельгія) чч. 6-9	0.25
"ШЛЯХ МОЛОДІ", журнал української молоді, січень, лютий-березень	0.15
"ОРЛИК", місячник культури й сусп. життя, січень-квітень	0.25
"КОМАР", двотижневик гумору й сатири, січень-травень, червень	0.20
"ПРОМІНЬ", український тижневик (Зальцбург-Австрія), ціна 1 пр.	0.05
В. Мартинець: БРЕЦ, спомин з німецького концтабору	0.40
ген. хор. М. Капустянський: ПОХІД УКРАЇНСЬКИХ АРМІЙ НА КИЇВ-ОДЕСУ, I-II т. \$1.00, III т. \$0.80, цілість	1.80
"ПРАПОРИ ДУХА", життя й творчість сл. п. Олени Теліги	0.75
О. Бойдуник: ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА ОУН	0.40
С. Николишин: КУЛЬТУРНА ПОЛІТИКА БОЛЬШЕВИКІВ І УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ПРОЦЕС	0.75
П. Ромен: ВІСТІ З УКРАЇНИ, збірник статей	0.30
Я. Дедалевський: РОБІТНИЦТВО І БОЛЬШЕВИЗМ	0.25
О. Олесь-О. Кандиба: Є. КОНОВАЛЕЦЬ, життя, чин і смерть	0.25
Євген Коновалець: ПРИЧИНКИ ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ	0.25
Микола Міхновський: САМОСТІЙНА УКРАЇНА, з передмовою Ю. Колларда	0.25
К. Буревій: ПАВЛО ПОЛУБОТОК, драма на 5 дій	0.30
Замовлення прошу слати на адресу представництва "С.У." в Канаді. Поштова оплата врахована в заподану ціну.	

Б. Панчук. Між присутніми були письменники, поети, художники, фільмові зірки, а також члени брит. парламенту.

ВЕНЕЦУЕЛЯ

Каракас. Дня 25 липня ц.р. відбулися в столиці Венесуели ініціативні збори представників нової української еміграції в справі створення Української Репрезентації у Венесуелі. Збори покликали до життя "Підготовчу Комісію" на чолі з інж. В. Лазаренком.

БРАЗИЛІЯ

Заходами новоприбулих православних українців у Куритибі відбувся зїзд представників парафії Української Автокефальної Церкви в Бразилії, на якому обрано Раду УАПЦ на чолі з полк. А. Долудом.

Як повідомляє УКПС з Риму, віцепровінцію оо. Василіян у Бразилії окремим декретом Апостольської Столиці піднесено до стану провінції. Монаший чин оо. Василіян поклав багато зусиль в релігійно-громадській праці серед бразилійських українців.

АРГЕНТИНА

Буенос Айрес. В днях 24 й 25 червня 1948 р. відбулася в столиці Аргентини сесія Української Центральної Репрезентації в Аргентині, Уругваю та Парагваю. В програму сесії війшли звіти поодиноких референтів, доповіді й дискусії. Між проблемами, над якими зупинялася УЦ Репрезентація були: справа зв'язку з ПАУК, календарна проблема, справа українського національного прапору, будова Українського Національного Дому в Буенос Айрес та інші. На сесії остаточно уконституовано Головну Управу УЦР в складі: В. Савич, президент, М. Мушинський, віцепрезидент та реф. зовн. справ, Іван Грегоращук, гол. секретар, Др. І. Лободич, правний референт, проф. Е. Онацький, реф. преси й пропаганди, О. Кузьмич, реф. шкільництва, Др. Ст. Біяч, реф. сусп. опіки, М. Григоращук, фінансовий реф., В. Колодій, реф. молоді.

З днем 1-го серпня ц. р. УЦ Репрезентація відкрила власну канцелярію Ген. Секретаріату в Буенос Айрес.

Т-во "Відродження" врочисто вшанувало в день 11-го липня ц. р. пам'ять героїв Української Повстанської Армії. Про це свято проголосила Аргентинська Державна Радіовислання, а також появилися згадки в численних аргентинських газетах. В програму Свята війшли: складення вінка на могилі невідомого

воїна, врочиста Служба Божа й Жалібна Академія, підчас якої виступив хор Т-ва "Відродження" під керівництвом п. Ружицького. Свято Героїв УПА пройшло з великим успіхом, за масовою участю українського громадянства.

Секція Молоді при Т-ві "Відродження" розпочала видавати цикльостильним способом місячник молоді "Юнак". Вже вийшло друге число журналу в гарній обгортці і з гаслами на обгортці: "УПА — це смертельна загроза Москві!" та "Слава нашій УПА!"

В неділю, 8 серпня ц.р. в Т-ві "Відродження" відбувся доклад проф. Е. Онацького п. н. "Олена Теліга, творче життя й геройська смерть".

ЗДА

Нью-Йорк. В половині м. серпня декретом Священної Конгрегації для Східної Церкви встановлено нову провінцію оо. Василіян у ЗДА на чолі з Впр. о. Миколаю Когутом, ЧСВВ, з о-сідком протоігуменату в Нью-Йорку. Досі оо. Василіяни в ЗДА й Канаді творили одну провінцію.

Міннеаполіс. На університеті стейту Міннесота запроваджено виклади української мови. До цього в найбільшій мірі причинився український університетський клуб, де інструктором є п. Федір Луців.

КАНАДА

Винніпег. Дня 26-го серпня відбулося врочисте закінчення 9-их Вищих Освітніх Курсів, які щорічно влаштовує Осередок Української Культури й Освіти у Винніпегу. Промовцем-гостем на закритті ВОК була дружина губернатора Манітоби, п-і Мк Вілліамс.

Винніпег. Дня 28-го серпня у винніпезькому Плейгавзі відбувся великий Концерт, даний учасниками Вищих Освітніх Курсів при Осередку Укр. Культури. В програму концерту війшли пісні у виконанні мішаного хору під керівництвом п-і Т. Кошиць, Дра П. Маценка та молодих абсолювентів диригентської класи ВОК, народні танки, виконані курсантами та танцюристами винніпезького МУН, під проводом п. П. Гладуна та п. Оленки Заклинської, яка теж виступила із сольовими танками. В програму війшов теж виступ інструментального ансамблю під керівництвом Л. Коссара й сольоспів у виконанні пп. О. Івашків, та Б. Балко. Гостем-промовцем на Концерті був Г. Е. Симпсон, професор саскачеванського університету, відомий приятель українців. Концерт ко-

ристувався великою участю української та англійської публіки. Англійська преса у Винніпегу помістила прихильні звідомлення про концерт.

Винніпег. Дня 12-го серпня ц. р. у Плейгавзі відбувся Концерт з приводу закінчення 2-их Українських Літніх Курсів при Колегії св. Андрея у Винніпегу. В програму концерту війшли виступи мішаного хору під кер. п. В. Богоноса, оркестри Літніх Курсів під кер. п. Ів. Пасерба, танки під проводом п. С. Бурачка, жарт "Зачарований Млин" та деклямації й сольоспів. Мистецьке керівництво концертом було в руках п-і Наталії Дорошенко. Головним промовцем був о. прот. В. Савчук, Адміністратор Української Греко-Православної Церкви у Канаді.

Винніпег. В Канаді поволі розгортає свою працю Український Пласт під проводом Уповноваженого Головної Пластової Старшини, скм. о. В. Івашка. Зараз більше ста пластунів бере активну участь в пластовому житті. Досі зорганізовано дві пластові станиці, в Торонті й Винніпегу, де є більші скупчення українських пластунів. В Монреалі, Едмонтоні, Гемільтоні й Ст. Кетеринс діють уже гуртки українських пластунів.

НОВА КНИЖКА

Річник "Українці в Канаді" на 1948-49 рік.

Найновіше видання містить список 4200 українських підприємств, професіоналістів, фахівців, товариств та церков під 244 загальними рубриками. Воно повне цінних інформацій про українців в Канаді; тому рекомендуємо цей річник бизнесовцям, професіоналістам, новоприбулим та людям, які переїзджають Канаду.

Річник "Українці в Канаді" є конечний усім організаційним бібліотекам.

Ми певні, що ви будете вдолені цією багатою книжкою.

Ціна примірника з пересилкою — \$1.00. Бібліотеки можуть набути останні чотири видання за \$4.00.

UKRAINIANS IN CANADA YEAR BOOK

847C Pritchard Ave., Winnipeg
Canada

Ціна 25 ц.